

HRAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 8-9 listopada 2014 roku na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonym w ramach obszaru *nauk społecznych* na poziomie studiów pierwszego stopnia realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu ogólnoakademickim i praktycznym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wanda M. Gaczek – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Grażyna Trzpiot – członek PKA,
- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- mgr Edyta Lasota-Bełzek – ekspert formalno-prawny
- Adam Subotkowski – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie na kierunku *finanse i rachunkowość* jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została przeprowadzona z w związku z upłynięciem okresu na jaki została wydana pozytywna ocena wymienionego kierunku studiów (*Uchwała Prezydium PKA z dnia 05.02.2009*). Wizytacja i ocena programowa kierunku jest przeprowadzana po raz kolejny.

Wizytację przeprowadzono zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przygotowanego przez Uczelnię *Raportu samooceny*, przedstawionej w toku wizytacji ZO dokumentacji wewnętrznej, hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz udostępnionej do wglądu bazy dydaktycznej w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

W Uczelni w 2013 r. opracowano *Strategię Rozwoju PWSZ w Nysie na lata 2013-2016*. W opracowaniu Strategii (Uchwała Senatu PWSZ w Nysie z 22.03.2013) uczestniczyli oprócz władz dyrektorzy wszystkich Instytutów, przedstawiciele nauczycieli akademickich, przedstawiciel pracowników niebędących nauczycielami akademickimi oraz siedmiu studentów. W Strategii zidentyfikowano wszystkie elementy analizy SWOT, w tym trafnie wskazano słabe strony i zagrożenia rozwoju Uczelni. W misji przyjęto, że „*Uczelnia stawia na rozwój oferty kształcenia, pracowników, zaplecza naukowo-dydaktycznego oraz internacjonalizację. Kształci i rozwija umiejętności, które pozwalają podejmować prace w wyuczonym zawodzie, a także kontynuować studia na Uczelniach akademickich*”. Zgodnie z przyjętą wizją w Strategii PWSZ w Nysie ... *jest Uczelnią najlepiej przygotowaną do*

zawodu, ... jest ośrodkiem stymulującym rozwój regionu ..., współuczestniczy w procesie kształcenia ustawicznego. Wizja Uczelni przyjęta na rok 2016 (uwaga: w główce dokumentu podaje się, że Strategia obowiązuje na lata 2013-2017) jest ambitna i może być wykorzystana do ustalenia celów rozwoju wszystkich kierunków realizowanych w Uczelni. Przyjęte trzy cele nadrzędne: najwyższa jakość kształcenia, nowoczesne zarządzanie Uczelnią, wiodąca rola Uczelni w rozwoju regionu oraz dopasowane do każdego z nich cele taktyczne i ogólnie wskazane narzędzia ich realizacji można uznać za wystarczające.

Instytut Finansów koordynujący kierunek *finanse i rachunkowość* dobrze wpisuje się w Strategię. Studia na kierunku stanowią znaczącą część działalności dydaktycznej PWSZ w Nysie. Kierunek został utworzony wcześniej i pełni komplementarną funkcję w ofercie dydaktycznej Uczelni. Dobrze wpisuje się też w potrzeby lokalnego i regionalnego rynku pracy nawiązując do celów strategicznych Uczelni.

Założona koncepcja kształcenia i przyjęte programy zakładają realizację efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wystarczająco wysokim poziomie. Zgodnie z udostępnionymi zapisami *Raportu samooceny* koncepcja kształcenia uwzględnia oczekiwania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Założona koncepcja kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* jest zgodna z misją Uczelni. Instytut Finansów koordynujący kierunek nie przygotował strategii własnego rozwoju i bazuje na poprzedniej (2008-2012) oraz obecnie obowiązującej (2013-2016) Strategii rozwoju Uczelni. Przygotowana informacja o perspektywach rozwoju kierunku wyraźnie nawiązuje do ustaleń Strategii rozwoju Uczelni. Zidentyfikowano główne działania determinujące rozwój kierunku *finanse i rachunkowość*. Podkreślono też, że strony władz Uczelni Instytut doświadcza należytego wsparcia.

Oferta kształcenia na ocenianym kierunku jest tradycyjna i trudno uznać ją za wyróżniającą bądź innowacyjną. Przyjmuje klasyczny sposób realizacji programu studiów, niestety pomija istotną wiedzę na temat sektora bankowego i zasad kredytowania MSP. Na kierunku *finanse i rachunkowość* wiedza i umiejętności z tego zakresu są istotne zarówno dla profilu studiów ogólnoakademickich, a szczególnie dla profilu studiów praktycznych w warunkach polskich. Przy PWSZ w Nysie utworzono regionalne centrum transferu wiedzy i technologii innowacyjnych. Stwarza to możliwości nawiązywania przez pracowników dydaktycznych i studentów kierunku *finanse i rachunkowość* ściślejszej współpracy z przedsiębiorcami. Szczególnie po wdrożeniu praktycznego profilu kształcenia na ocenianym kierunku umożliwi to lepsze dostosowanie treści kształcenia z zastosowaniami praktycznymi, a w perspektywie pozwoli na dalsze modyfikacje programów, a być może także przygotowanie propozycji nowych specjalności.

1.2).

W procesie określania koncepcji kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów realizowanych w PWSZ w Nysie uczestniczą przedstawiciele Senatu Uczelni oraz Uczelnianej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Udział pracowników Uczelni w przygotowaniu koncepcji kształcenia na kierunku był wystarczający. Podkreśla się, że pozytywną cechą rzutującą na możliwości rozwoju ocenianego kierunku jest wysoki poziom naukowy i doświadczenie naukowe kadry dydaktycznej, a także obserwowany w ostatnich latach jej rozwój. W opinii pracowników Instytutu studenci, jako interesariusze wewnętrzni również uczestniczą w przygotowywaniu koncepcji kształcenia i mają możliwość wypowiadania się o mankamentach tej koncepcji.

W obradach Senatu biorą udział przedstawiciele studentów, stanowiąc zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* nie mniej niż 20% ogółu członków Senatu. Przedstawiona dokumentacja dowodzi, że studenci biorą udział w pracach Uczelnianej

Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, ale żaden student nie jest członkiem Instytutowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Z informacji uzyskanych podczas wizytacji – której źródłem były zarówno dokumenty (np. protokoły z posiedzeń), jak i rozmowy z przedstawicielami studentów oraz władzami - wynika, że udział studentów w organach odpowiedzialnych za określanie koncepcji kształcenia jest wyłącznie formalny. Uczelnia i Instytut nie przedstawiły dokumentacji, z której wynikałoby, że studenci zabierają głos na posiedzeniach lub w inny sposób przedstawiają swoje stanowisko. Przedstawiciele samorządu, pytani o zaangażowanie w prace Senatu, nie przekazali żadnych informacji gdyż, jak stwierdzili są w organach samorządu od zaledwie kilku tygodni. Studenci ci nie mają też żadnego kontaktu z osobami z poprzedniego samorządu. Podkreślili też, że nie dysponują dokumentacją odnoszącą się do działalności ich poprzedników poza dokumentami studenckich spraw finansowych.

Natomiast studenci wizytowanego kierunku, zaangażowani w prace Uczelnianej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia uznali, że ich udział jest aktywny i realny, a posiedzenia odbywają się raz na semestr, co jest w ich opinii całkowicie wystarczające. Studenci podobnie ocenili aktywność samorządu w ramach obrad Senatu. Zarówno jednak w pierwszym, jak i w drugim przypadku studenci nie byli w stanie przedstawić żadnych przykładów takich działań ani ich skutków. Członkowie samorządu studenckiego nie znają też osób włączonych do Uczelnianej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz nie wiedzą, co jest przedmiotem posiedzeń Komisji. Wskutek tego nie ma wymiany informacji pomiędzy samorządem a członkami bardzo ważnego dla studentów ocenianego kierunku organu Uczelni. Studenci będący członkami Uczelnianej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia wyjaśnili tę kwestię, że powołano ich do tego organu przez przedstawicieli Instytutu, bez pośrednictwa samorządu studenckiego. Warto nadmienić, że celem angażowania studentów w wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia jest uzyskanie obiektywnych opinii przedstawionych przez przedstawicieli studentów, nie zaś przez te osoby, które władze uznają za właściwe do reprezentowania studentów. W świetle powyższego należy przyjąć, że podczas wizytacji nie tylko nie przedstawiono konkretnych informacji dotyczących aktywnego i rzeczywistego udziału studentów w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów. Jednocześnie argumenty części przedstawicieli studentów, wydelegowanych przez władze Uczelni lub Instytutu, pozostają mało wiarygodne i niespójne z informacjami z innych źródeł.

Jednostka przedstawiła dokumentację potwierdzającą, że przedstawiciele studentów opiniowali plany i programy studiów. Jest to opinia wyłącznie formalna, pozbawiona uzasadnienia. W podobny sposób studenci opiniowali regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej czy regulamin praktyk. Warto zauważyć, że studenci obecni podczas spotkania z Zespołem Oceniającym mieli bardzo dużo krytycznych uwag co do programu studiów i nie mieli świadomości, że program i plan studiów są konsultowane z przedstawicielami studentów w samorządzie.

Interesariusze zewnętrzni (nauczyciele szkół średnich, przedsiębiorcy z regionu, przedstawiciele przedsiębiorstw przyjmujących na programowe i ponadprogramowe praktyki zawodowe studentów kierunku) mają formalnie możliwość uczestniczenia w przygotowywanej koncepcji kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Realny wpływ na koncepcję kształcenia był dotychczas stosunkowo słaby. Podjęcie realizacji profilu praktycznego kierunku *finanse i rachunkowość* w PWSZ w Nysie od roku akademickiego 2014/2015 zwiększa już obecnie, jak wynikało z dyskusji podczas wizytacji z pracodawcami, możliwości oddziaływania interesariuszy zewnętrznych na program, a szczególnie treści praktyczne kształcenia. Wskazane jest zapewnienie formalnych możliwości oddziaływania pracodawców (np. Rada Biznesu kierunku), a także zwiększenie realnych możliwości kontaktów z pracodawcami również poza praktykami zawodowymi.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* jest powiązana z misją Uczelni. Uwzględnia większość celów taktycznych powiązanych z celem nadrzędnym pierwszym – *najwyższa jakość kształcenia* i celem nadrzędnym trzecim – *wiodąca rola Uczelni w rozwoju regionu*. Wskazane jest jednak przygotowanie w Instytucie Finansów koordynującym realizację ocenianego kierunku narzędzi i działań, które będą odnosiły się do poszczególnych celów taktycznych. Dopiero takie uzupełnienie koncepcji kształcenia pozwoli realizować zakładane cele (głównie cel trzeci) Strategii rozwoju Uczelni. Program studiów ocenianego kierunku jest mało innowacyjny, w niewystarczającym stopniu uwzględnia efekty wiedzy i umiejętności na temat sektora bankowego i zasad kredytowania małych i średnich przedsiębiorstw w warunkach polskich.

1.2) Udział interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu koncepcji kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* można uznać za wystarczający. Formalnie udział studentów w przygotowywaniu i dyskusowaniu koncepcji kształcenia jest zapewniony i był widoczny przy określaniu koncepcji kształcenia w profilu ogólnoakademickim, ale dla przygotowania programu studiów w profilu praktycznym powinien być zwiększony. Również udział interesariuszy zewnętrznych na etapie budowania koncepcji kształcenia w profilu praktycznym jest wystarczający, ale dla zapewnienia możliwości dalszego rozwoju kierunku *finanse i rachunkowość* powinien być zwiększony tak w sensie formalnym, jak i realnym. Należy w tym celu wykorzystać gotowość lokalnych pracodawców z rejonu Nysy (często absolwentów kierunku) do współpracy w procesie modernizacji treści kształcenia w profilu praktycznym.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Efekty kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonym w PWSZ w Nysie zostały określone przez Senat Uczelni uchwałą nr 43/2011/2012 z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie wprowadzenia od roku akademickiego 2012/2013 efektów kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość*. Zgodnie ze znowelizowanym Prawem o szkolnictwie wyższym od roku akademickiego 2012/2013 przebudowano koncepcję kształcenia dostosowując ją do KRK i koncepcją ich wprowadzania w szkolnictwie wyższym w Polsce oraz procedurami wewnętrznymi, obowiązującymi w tym względzie w PWSZ w Nysie.

Kierunek *finanse i rachunkowość* został wyodrębniony z obszaru *nauk społecznych*, jako studia jednoobszarowe. Według informacji zawartej w programie kształcenia, efekty kierunku przypisano do obszaru *nauk społecznych*. Według Raportu samooceny Jednostka sytuuje oceniany kierunek w dziedzinie *nauki ekonomiczne*, dyscypliny naukowe *ekonomia i finanse*. Można przyjąć, że zdefiniowane kierunkowe efekty kształcenia są powiązane z dziedziną *nauki ekonomiczne*. W stosunku do informacji zawartych w systemie POL-on kierunek *finanse i rachunkowość* realizowany na poziomie studiów licencjackich przez

Instytut Finansów PWSZ w Nysie odnosi się do dziedziny *nauki ekonomiczne* w dyscyplinach: *ekonomia, finanse i nauki o zarządzaniu*.

Kierunkowe efekty kształcenia odnoszone są do kierunku, a szczegółowe (modułowe i przedmiotowe) do każdego przedmiotu. Dla ocenianego kierunku przyjęto łącznie 35 efektów kierunkowych (W–18, U–17 oraz KS–10). Przy formułowaniu efektów kierunkowych zostały wykorzystane wszystkie efekty obszarowe przewidziane dla obszaru *nauk społecznych*.

Sformułowanie efektów kierunkowych z punktu widzenia merytorycznego oraz ich odniesienie do efektów obszarowych – mimo, że w niektórych przypadkach brzmienie efektu kierunkowego ma zmienioną stylistykę, ale sens merytoryczny pozostaje ten sam - jest poprawne. Podkreślona jest specyfika i tożsamość kierunku *finanse i rachunkowość*, wynikająca z przyjętej koncepcji kształcenia (m.in. włączenie do opisu efektów elementów zarządzania, podkreślenie znaczenia w procesie kształcenia metod analitycznych, w tym ilościowych). Efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych ocenianego kierunku są sformułowane dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zgodnie z prowadzonymi przez Instytut Finansów PWSZ w Nysie formami kształcenia.

Efekty kierunkowe są zgodne z opisem efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego w obszarze kształcenia w zakresie *nauk społecznych* (Załącznik nr 2 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*).

Koncepcja kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*, według założeń opracowanych przez Instytut Finansów PWSZ w Nysie, opiera się na przywiązywaniu wagi do jakości kształcenia, szczególnie w związku z rynkiem pracy oraz do elastyczności dostosowania procesu kształcenia do jego wymogów oraz na monitorowaniu skuteczności procesu kształcenia z punktu widzenia realizowanych efektów. Charakterystycznym elementem koncepcji kształcenia jest również wyprofilowanie treści kształcenia na zagadnienia z zakresu rynków finansowych wzmocnionych metodami ilościowymi, poprzez kształtowanie umiejętności analitycznych i aplikacyjnych studentów.

Studia na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzone są na profilu ogólnoakademickim dla naboru na rok 2012/2013 i 2013/2014 oraz na profilu praktycznym – nabór na rok 2014/2015. Zmodyfikowany plan studiów i program kształcenia dla profilu praktycznego, został przyjęty przez Senat uchwałą nr 38/2013/2014 z dnia 30 maja 2014. Zgodnie z powyższą uchwałą kandydaci przyjęci na rok akademicki 2014/2015 studiują zgodnie z profilem praktycznym. Studenci, którzy rozpoczęli studia przed rokiem 2014, studiują według programów uchwalonych wcześniej czyli w profilu ogólnoakademickim. Jak wynika z uchwały Senatu nr 38/2013/2014 z dnia 30 maja 2014 opis kierunkowych efektów dla kierunku *finanse i rachunkowość* nie został zmieniony (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia). Brak wyraźnych zmian w zakresie zakładanych efektów kształcenia między ogólnoakademickim a praktycznym profilem kształcenia należy uznać za istotny mankament.

Efekty zaproponowane dla profilu praktycznego zostały zapisane zbyt ogólnie (częściowo są identyczne w opisie jak dla profilu ogólnoakademickiego). W matrycach powiązań efektów z przedmiotami wynikającymi z planu studiów znajdujemy opis analogiczny jak dla profilu ogólnoakademickiego (wymienne litera „a” – w zapisie efektów kształcenia lub „p” - w zapisie macierzy, należy to uporządkować).

Z jednej strony opis efektów kształcenia jest na tyle ogólny, że umożliwia elastyczne modyfikowanie oferty kształcenia m.in. poprzez nowe specjalności, zgodnie z oczekiwaniami rynku. Z drugiej jednak strony, ogólność zapisu kierunkowych efektów kształcenia, a

szczególnie ich podobieństwo do efektów obszarowych powoduje, że opis kierunku nie w pełni oddaje założenia koncepcji kształcenia.

Rozważenia wymaga uwzględnienie i podkreślenie specyficznych cech kierunku *finanse i rachunkowość* w kierunkowych, a zwłaszcza przedmiotowych efektach kształcenia. W wielu sylabusach nie wskazano informacji o celach przedmiotu, ale zapisano efekty kształcenia w przekroju wiedzy, umiejętności i kompetencji. W programie kształcenia prawidłowo pokazany jest związek efektów danego przedmiotu z kierunkowymi efektami kształcenia. W opisach przedmiotów określono, które treści danego przedmiotu realizują konkretne efekty kierunkowe. W oparciu o tą zależność skonstruowana jest matryca efektów kształcenia i wykazana jest spójność pomiędzy przedmiotem (jego celem) a kierunkowymi efektami kształcenia.

Plan studiów ocenianego kierunku ma przejrzystą strukturę z podziałem na moduły (m.in. grupa przedmiotów podstawowych, kierunkowych, do wyboru, specjalnościowych i specjalizacyjnych). Przyjęta koncepcja opisu programu kształcenia nie zakłada osobnych efektów kształcenia sformułowanych na poziomie modułów rozumianych jako grupy przedmiotów.

Opis założonych efektów kształcenia uwzględnia wiedzę, umiejętności oraz kompetencje, które są charakterystyczne dla obszaru *nauk społecznych*, w dziedzinie *nauk ekonomicznych* z naciskiem na dyscypliny *ekonomia i finanse*.

Mimo, że przedmiotowe efekty kształcenia w kilku przypadkach wymagają uzupełnienia to można uznać, że związek pomiędzy przedmiotami oraz realizowanymi przez nie efektami kierunkowymi pokazany jest właściwie.

Każdy z efektów kierunkowych jest realizowany przez kilka lub kilkanaście przedmiotów. Związek pomiędzy przedmiotami a efektami kierunkowymi jest logiczny, pokazany w sposób umożliwiający określenie stopnia ważności przedmiotów w realizacji efektu (zaznaczona jest istotność zależności).

Instytutowy regulamin praktyk zawodowych studenckich oraz *Regulamin odbywania ponadprogramowych, dodatkowych nieodpłatnych praktyk* regulują odbywanie praktyk zawodowych oraz określają cel ogólny oraz cele szczegółowe realizacji praktyk studenckich. Podsumowując można stwierdzić, że sformułowane efekty przedmiotów, w tym seminarium licencjackiego oraz praktyki zawodowej są wystarczająco powiązane z efektami kierunkowymi i umożliwiają ich osiągnięcie.

Studenci wizytowanego kierunku obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie mieli wiedzy na temat istoty czy celu wprowadzenia opisu efektów kształcenia. Studenci mają ogólnikową wiedzę na ten temat, potwierdzając jedynie, że widzieli je w sylabusach prowadzonych przedmiotów. Konsekwencją powyższego jest trudność w wyrażaniu przez studentów opinii na temat tego, czy każdy z zakładanych efektów kształcenia jest możliwy do osiągnięcia. Należy jednak zauważyć, że studenci w sposób krytyczny odnieśli się do zakładanych efektów kształcenia w kontekście praktyk zawodowych, uznając, że w wielu wypadkach praktyka ta nie pozwala na nabycie żadnej wiedzy, umiejętności czy kompetencji związanych ze studiowanym kierunkiem. Wynika to z przeciętnie niskiego poziomu praktyk, podczas których, w opinii studentów, trudno się nauczyć czegoś przydatnego w przyszłym zawodzie.

Opis założonych efektów kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* stanowi załącznik do uchwały Senatu, ponadto występuje w dokumencie *Plan studiów* i *Program kształcenia studiów pierwszego stopnia na kierunku finanse i rachunkowość*. Dokumenty te są dostępne w Uczelni.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili zapewnienie możliwości dostępu do opisu zakładanych efektów kształcenia oraz sylabusów przedmiotów.

W przeważającej mierze korzystają oni z elektronicznego dostępu do tych dokumentów, studenci wyrazili również przekonanie, że gdyby o to poprosili, udostępniono by im również w dziekanatach wersje papierowe. Sylabusy zawierające opis zakładanych efektów kształcenia są zdaniem studentów udostępniane jeszcze przed rozpoczęciem danego kursu, aby było możliwe zapoznanie się z ich treścią jeszcze przed rozpoczęciem zajęć.

2.2).

Efekty kierunkowe ocenianego kierunku zostały sformułowane w sposób czytelny, zrozumiały i sprawdzalny. Zapisy efektów są poprawne językowo i merytorycznie, ale opis niektórych efektów kierunkowych jest zbyt podobny do efektów obszarowych. Prawie każdy z efektów kierunkowych w zakresie wiedzy i umiejętności nawiązuje do zagadnień związanych z dziedziną *nauki ekonomiczne* w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse*..

Dla poszczególnych przedmiotów sformułowano efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Sposób sformułowania efektów przedmiotowych nie budzi wątpliwości co do ich jasności i komunikatywności.

Również w opinii studentów przedstawione im przykładowe przedmiotowe efekty kształcenia formułowane są w sposób zrozumiały i weryfikowalny.

2.3)

W opinii studentów system oceny efektów kształcenia jest przejrzysty, pozwala weryfikować osiągnięcie zakładanych celów. Opisy przedmiotowych efektów kształcenia są powszechnie dostępne, głównie w formie elektronicznej, jeszcze przed rozpoczęciem każdego kursu. Studenci krytycznie odnieśli się jedynie do możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych. W ich opinii Jednostka nie weryfikuje, jakie prace student wykonywał podczas praktyki zawodowej i czego się nauczył.

Na system weryfikacji efektów kształcenia składają się: zaliczenia cząstkowe na poziomie poszczególnych przedmiotów, weryfikacja efektów w procesie dyplomowania, realizacja praktyk zawodowych oraz badanie losów zawodowych absolwentów. W niewystarczającym stopniu weryfikowane są efekty kształcenia (umiejętności) osiągane podczas praktyk zawodowych. Znaczenie weryfikacji tych efektów istotnie wzrośnie w roku akademickim 2015/2016, czyli w trakcie realizacji praktycznego profilu kształcenia dla drugiego roku studiów kierunku *finanse i rachunkowość*.

W programie kształcenia określone są ramowe zasady oceny studentów. W *Regulaminie studiów* zapisano zasady, które dotyczą standardów oceny jednak bez szczegółowych wymagań, które student musi osiągnąć, aby zdać egzamin, otrzymać zaliczenie czy zaliczyć pracę kontrolną. Przyjęty system weryfikacji efektów kształcenia obejmuje sprawdzenie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Konieczne jest udoskonalenie weryfikacji efektów osiąganych podczas praktyk obowiązkowych.

Podstawowym elementem systemu weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia jest systematyczna ocena wiedzy i umiejętności na poziomie poszczególnych przedmiotów. W kartach przedmiotów na kierunku *finanse i rachunkowość* wskazuje się też *metody dydaktyczne*. Zapis *Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć* ujęto w sylabusach łącznie z opisem efektów kształcenia. W tym fragmencie sylabusu opisane są sposoby weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia, m.in. poprzez prezentację pracy zaliczeniowej, ustne zaliczenie konwersatoriów, pisemne zaliczenie konwersatoriów, egzamin pisemny, egzamin ustny, itp. W sylabusach wskazane jest podanie wymagań zaliczenia przedmiotu na konkretną ocenę (takie zasady nie są ujęte w innych dokumentach, takich jak program studiów). Efekty w zakresie wiedzy i umiejętności powinny być ujęte w ramy szczegółowych wymagań, które student musi osiągnąć, aby zdać egzamin, otrzymać zaliczenie czy zaliczyć pracę kontrolną. To wymaga uzupełnienia. W niektórych w

sylabusach zabrakło nawet formy zaliczenia przedmiotu. Przykładowo w sylabusie przedmiotu *matematyka finansowa* – brak informacji o sposobach weryfikacji efektów kształcenia.

W celu oceny możliwości weryfikacji efektów kształcenia z poszczególnych przedmiotów Zespół Oceniający przeanalizował wybrane prace zaliczeniowe i egzaminacyjne. Na podstawie przeanalizowanych prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych można stwierdzić, że na kierunku *finanse i rachunkowość* zapewniono możliwości weryfikowania efektów kształcenia, przy wykorzystaniu stosowanych metod zaliczeń i egzaminów. Prace są na ogół opisywane przez sprawdzającego, zaznaczana jest liczba punktów oraz ocena. Kryteria oceny nie budzą zastrzeżeń, zdarzają się jednak przypadki zawyżania ocen.

Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia z punktu widzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych został przeanalizowany również na etapie procesu dyplomowania. Narzędziem systemu kształcenia potwierdzającym osiągnięcie założonych efektów jest analiza tematyki prac licencjackich. Przeanalizowano tematykę wybranych prac kierunku *finanse i rachunkowość*, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia w ostatnich dwóch latach akademickich. Zdecydowana większość prac licencjackich odpowiada standardowym wymaganiom kierunku *finanse i rachunkowość*.

Osiągnięcie końcowych kierunkowych efektów kształcenia można ocenić na podstawie przyjętego trybu oraz zasad dyplomowania. Ogólne zasady dyplomowania określone są w *Regulaminie studiów*, który szczegółowo reguluje cały proces dyplomowania, tryb złożenia pracy i przeprowadzania egzaminu dyplomowego oraz warunki ukończenia studiów. Ustalony jest również standard przygotowywania prac dyplomowych (Zarządzenie Rektora w sprawie zasad przygotowywania prac dyplomowych w PWSZ w Nysie). Dodatkowo funkcjonuje *Instytutowy Regulamin Dyplomowania* obejmujący m.in. zasady przydzielania promotora, określenie tematyki prac oraz tryb złożenia pracy.

Nie przyjęto szczegółowych zasad sprawdzania prac (nie funkcjonuje zasada sprawdzania pracy programem antyplagiatowym). Wobec zauważenia przez członków Zespołu Oceniającego PKA wysokich wskaźników podobieństwa losowo sprawdzonych prac licencjackich w systemie Plagiat.pl, konieczne wydaje się przyspieszenie wdrożenia systemów antyplagiatowych i ich rygorystycznego przestrzegania w Uczelni (Załącznik 4).

Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej przed komisją powołaną przez Dziekana. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na trzy pytania (dwa pytania z opublikowanej listy oraz jedno wybrane spośród dwóch przygotowane przez recenzenta). Pytania na egzamin dyplomowy z kierunku obejmują 20 pytań z zakresu *prawa* i 40 pytań z zakresu *finansów i rachunkowości*, o różnym stopniu szczegółowości, z elementami wiedzy z zakresu innych przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Odpowiedzi na powyższe pytania dają dobry przekrój wiedzy, jaką student nabył w toku studiów. Formuła stosowana przy obliczaniu średniej oceny na dyplomie jest standardowa (na ocenę na dyplomie składa się 50% średniej ze studiów, 25% z oceny pracy dyplomowej oraz 25% z egzaminu dyplomowego).

Przyjęte regulacje należy uznać za wyczerpujące i przejrzyste, wspierające skuteczność weryfikacji efektów w procesie dyplomowania. Pewne wątpliwości budzą stosowane formularze oceny prac dyplomowych. Protokół egzaminu dyplomowego nie zawiera nazwisk promotora i recenzenta. Nie ma zapisanego trybu studiów. Wgląd do losowo wybranych teczek absolwentów kierunku zawierających recenzje prac dyplomowych również składnia do stwierdzenia, że ten element weryfikacji efektów kształcenia należy udoskonalić. Recenzje wybranych prac dyplomowych były nieczytelne, albo lakoniczne, jednowyrazowe (załącznik 4).

Na obronach prac licencjackich przestrzegana jest zasada, że przynajmniej jeden z członków egzaminu dyplomowego jest samodzielnym pracownikiem nauki. Proces dyplomowania stosowany w Instytucie Finansów PWSZ w Nysie, odnosząc się do tematyki prac dyplomowych, zasad przeprowadzania egzaminu dyplomowego należy ocenić jako wymagający poprawy.

Prawidłowość pomiaru efektów kształcenia odbywa się m.in. poprzez analizę wystawianych ocen, zarówno w sesji, jak również w procesie dyplomowania. Średnie oceny wystawione po semestrze letnim roku akademickiego 2013/2014 mają następującą strukturę: 31% ogółu ocen to oceny bardzo dobre. Oceny dobre stanowią 21,6%, a dobre plus 16,8%. Oceny bardzo dobre, dobre plus i dobre stanowią łącznie ponad 69,4% wszystkich ocen, co wykazuje tendencję do ich zawyżania. Ocen dostatecznych wystawiono 11,6%, a dostatecznych plus 13,5%. Ocen niedostatecznych wystawiono 2,4%. Podobną tendencję ma rozkład ocen występuje z egzaminu dyplomowego, gdzie aż 83% to oceny bardzo dobre, a dobre plus i dobre około 9,4%. Oceny bardzo dobre, dobre plus i dobre stanowią łącznie prawie 93% wszystkich ocen na dyplomie. Ocen dostatecznych wystawiono 3,8%, a dostatecznych plus 3,8%. Taka struktura ocen świadczy również o tendencji do ich zawyżania, jednak jest ona powodowana specyfiką egzaminu dyplomowego (egzamin końcowy, pytania obejmują zagadnienia pracy, zagadnienia z kierunku są podawane wcześniej do wiadomości studentów). Ten obszar oceny stopnia osiągnięcia końcowych, kierunkowych efektów kształcenia powinien być systematycznie monitorowany.

Studenci pozytywnie ocenili proces dyplomowania oraz egzaminy semestralne. W opinii studentów proces dyplomowania stwarza możliwości oceny osiągnięcia zakładanych kierunkowych efektów kształcenia, a semina dyplomowe są na wystarczająco wysokim poziomie merytorycznym.

Ogólne postanowienia dotyczące standaryzacji wymagań znajdują się w *Regulaminie studiów*, w którym zapisano jedynie skalę ocen (bez syntetycznych kryteriów wystawienia oceny, tj. procentu zdobytej wiedzy i uzyskanych umiejętności wymaganych na daną ocenę). Nie zapewnia to standardu oceny (tzw. wzorzec oceny) przez co zapewniono by większą obiektywność wystawianych ocen. Szczegółowe zasady standaryzacji wymagań znajdują się natomiast w kartach poszczególnych przedmiotów, w części *Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć*. Zapisy w tej części sylabusu odnoszą się jednak przede wszystkim do formy zaliczenia (wyspecyfikowane jest czy jest to np. prezentacja pracy zaliczeniowej, ustne zaliczenie konwersatoriów, egzamin pisemny, itp.). Natomiast nie są określone warunki zaliczenia przedmiotu, szczególnie, gdy na ocenę końcową składa się kilka form zaliczenia (np. ocena z kolokwium, ocena za aktywność i za obecność na zajęciach). Student na podstawie tej części sylabusu nie ma pełnej wiedzy, jak są oceniane poszczególne rodzaje jego aktywności z danego przedmiotu.

W większości przypadków studenci są zadowoleni z przyjętych rozwiązań weryfikacji etapowych efektów wiedzy i umiejętności. Studenci sformułowali jednak wiele krytycznych uwag co do sposobu oceniania przez konkretnych prowadzących. Wyrazili opinie, że wymagania są nierówne, a sposób formułowania ocen bywa niesprawiedliwy. Studenci nie zgłaszają tych zastrzeżeń, obawiając się konsekwencji. Zastrzeżenia zgłoszone przez studentów dotyczą jedynie pojedynczych przedmiotów, studenci mają jednak silne obawy przed bezpośrednim wskazywaniem prowadzących potencjalnie odpowiedzialnych za ewentualne naruszenia.

Odsiew studentów na kierunku *finanse i rachunkowość* jest zróżnicowany i powiązany z trybem studiów. Najczęstszymi przyczynami skreśleń dla pierwszego roku jest rezygnacja studenta i niepodjęcie studiów, natomiast na trzecim roku niezłożenie pracy licencjackiej. W roku 2011/2012 w trybie stacjonarnym skreślono 21 (na 80) studentów I roku, 4 (na 57)

studentów II roku oraz 8 (na 82) studentów III roku. W roku 2011/2012 w trybie niestacjonarnym skreślono 3 (na 24) studentów I roku, 6 (na 26) studentów II roku oraz 1 studenta (na 30) na III roku. Studenci ostatniego semestru studiów skreślane są z listy studentów głównie z powodu niezłożenia w terminie pracy dyplomowej bądź rezygnacji. Na studiach stacjonarnych w latach 2012 -2013 było ich odpowiednio od 2 % do 4%, natomiast na studiach niestacjonarnych 10% i 20% (co jest znaczącym odsetkiem). Taką strukturę odsiewu należy uznać za naturalną, niewskazującą na niepożądane zjawiska w tym zakresie.

W Instytucie Finansów PWSZ w Nysie dostępny jest pakiet informacyjny dotyczący kierunku *finanse i rachunkowość*, w którym znajdują się opisy przedmiotów zawierające sposoby oceny efektów kształcenia. Stronka internetowa zawiera katalog przedmiotów (jednak bez pełnych sylabusów). W opinii studentów stosowany system ocen poszczególnych przedmiotów jest zwykle przekazywany ustnie na początku każdego kursu i w większości przypadków jest dobrze znany studentom.

Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość. Udostępniony *Raport z wykorzystania technologii e-learningowych Instytutu Finansów* obejmuje wykaz zasobów przygotowanych w ramach prac Instytutu Finansów wykorzystywanych aktualnie jako dodatkowe materiały dydaktyczne dla studentów.

2.4)

W PWSZ w Nysie monitorowanie karier zawodowych absolwentów jest częścią wewnętrznego systemu jakości kształcenia. Zadania monitorowania karier i badania losów absolwentów należą do kompetencji Biura Karier. W zakresie monitorowania prowadzone są badania ankietowe absolwentów, a zbiorcze wyniki są analizowane i udostępniane publicznie. Badania losów absolwentów wymagają jednak większej reprezentatywności oraz w przypadku uzyskania większej liczby odpowiedzi, również wykorzystywania wniosków z badań do analizy oferty kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie mieli wiedzy na temat monitorowania losów zawodowych absolwentów. Studenci nie mają też dostępu do opracowań będących wynikiem prowadzonego monitoringu, bo nie są one nigdzie studentom udostępniane. Przedstawiciele Jednostki przedstawili jednak plan działań, w ramach którego przewiduje się przygotowywanie opracowania dotyczącego najlepszych karier absolwentkich (wraz z czynnikami decydującymi o sukcesie) oraz cykl szkoleń na temat planowania ścieżki rozwoju, mających bazować na analizie danych z monitoringu. Należy jednak podkreślić, że obecnie (listopad 2014) Jednostka nie jest w stanie przedstawić konkretnych efektów prowadzonego monitoringu na płaszczyźnie doskonalenia jakości procesu kształcenia. Poprzednia ocena programowa kierunku FiR została przeprowadzona w październiku 2008 r. (Uchwała Prezydium PKA luty 2009). Uwagi i zalecenia obejmowały proces dyplomowania i opisy przedmiotów. Efekty działań naprawczych w zakresie opisu przedmiotów można jedynie częściowo ocenić pozytywnie. Szczegółowe uwagi negatywne odnoszą się do braku opisu szczegółowego sposobu weryfikacji osiągniętych efektów, co powinno być ujęte w sylabusach przedmiotów. Proces dyplomowania pozostaje bez zmian, nie podjęto działań naprawczych, które powinny doprowadzić do zapewnienia bardziej wnikliwych ocen prac dyplomowych przez promotora i recenzentów.

Proces rozwoju kierunku *finanse i rachunkowość* PWSZ w Nysie należy ocenić umiarkowanie pozytywnie. Bezpośrednim zagrożeniem jest uruchomienie kierunku *bezpieczeństwo wewnętrzne*. Rynek pracy jest dalej chłonny i oferuje absolwentom kierunku *finanse i rachunkowość* PWSZ w Nysie dobre miejsca pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

W trakcie wizytacji przeanalizowano dziewięć wylosowanych prac licencjackich, których obrony odbyły się po 2011 r. Tematyka prac jest zgodna z zakładanymi efektami kierunkowymi. Przyjęte tematy prac licencjackich oraz sposób ich realizacji przez studentów oraz pytania na egzaminie dyplomowym pozwalają weryfikować kierunkowe efekty kształcenia. Trzy prace miały temat zbyt ogólny, jak na pracę licencjacką, a aż pięć ocenianych prac zostało zbyt wysoko ocenionych przez recenzentów. Przegląd dokumentacji teczek z egzaminów licencjackich pozwala stwierdzić, że niektóre z recenzji w dokumentacji są nieczytelne, a część jest zbyt ogólnikowa. W Uczelni konieczne należy przyspieszyć prace nad wdrożeniem systemu antyplagiatowego. Stwierdzono uchybienia w zakresie plagiatu w jednej pracy.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Sposób wyodrębnienia kierunku *finanse i rachunkowość* z obszaru *nauk społecznych* jest formalnie prawidłowy. Przyjęte efekty kształcenia uwzględniają dziedzinę *nauki ekonomiczne* w dyscyplinach naukowych *ekonomia i finanse*. Specyfika kierunku jest wystarczająco powiązana z dobrze scharakteryzowaną przez Instytut Finansów koncepcją kształcenia. Dla przedmiotów określono efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W wielu przypadkach efekty te są treściowo zbliżone z efektami, jakie po zrealizowaniu przedmiotu powinien osiągnąć student. Na ogół brak jest jednak wskazania minimalnego poziomu zakładanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jaką student musi osiągnąć. Związek pomiędzy efektami kierunkowymi, a efektami przedmiotowymi pokazany jest na ogół prawidłowo, z dużym stopniem szczegółowości. Można stwierdzić, że realizacja poszczególnych przedmiotów pozwala na osiągnięcie założonych efektów kierunkowych. W zbyt małym stopniu podkreślono różnice między praktycznym, a ogólnoakademickim profilem kształcenia.

2.2) Efekty kierunkowe sformułowano w sposób wystarczająco zrozumiały dla prowadzących i dla studentów. Efekty przedmiotowe pod względem brzmienia powinny, w kilku przypadkach, zostać zmodyfikowane, tak aby jednoznacznie wskazywały jaki zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych został zrealizowany na poszczególnych przedmiotach.

2.3) Wypracowano system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. System ten obejmuje weryfikację wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych i dotyczy wszystkich etapów kształcenia: przedmioty, proces dyplomowania oraz praktyki zawodowe. Proces dyplomowania obejmujący w szczególności analizę treści prac dyplomowych, zasady przygotowywania oraz przyjmowania recenzji należy ocenić jako wymagający poprawy. W opinii studentów system w sposób częściowy umożliwia mierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach.

2.4) Uczelnia ma sformalizowane zasady i procedurę monitorowaniem karier zawodowych absolwentów. W stosunku do absolwentów, którzy ukończyli studia w roku akademickim 2012/2013 zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Można stwierdzić, że Uczelnia rozpoczęła przeprowadzanie badań losów zawodowych absolwentów, chociaż jest ono na początkowym etapie i wymaga dalszego doskonalenia.

Jednostka nie wykazała czy wykorzystywała informacje uzyskane w wyniku monitorowania losów absolwentów do doskonalenia procesu jakości kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plan studiów i program kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* jest osobnym dokumentem, który obejmuje opis zakładanych efektów kształcenia oraz program studiów. Dokument obejmuje podstawowe informacje o programie kształcenia, takie jak m.in.: informacje o programie studiów, charakterystyka systemu ECTS, sposoby weryfikacji efektów kształcenia, kryteria oceny prac zaliczeniowych, itp.

Plan studiów obowiązujący od roku akademickiego 2012/2013 został zatwierdzony przez Senat uchwałą nr 43/2011/2012 z dnia 25 maja 2012 r. Zmodyfikowany plan studiów i program kształcenia dla profilu praktycznego (od roku akademickiego 2013/2014) został zatwierdzony przez Senat uchwałą nr 38/2013/2014 z dnia 30 maja 2014.

Plan studiów ma przejrzystą strukturę – występują w nim cztery moduły, które stanowią grupy przedmiotów: ogólnych, podstawowych, kierunkowych, specjalnościowych – wspólnych, wykładów do wyboru oraz przedmiotów specjalizacyjnych. W toku studiów przewidziana jest grupa przedmiotów do wyboru. Moduł ten tworzą przedmioty ogólnouczelniane lub realizowane na innym kierunku studiów. Za moduł ten student otrzymuje łącznie 15 punktów ECTS. W przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim na studiach niestacjonarnych liczba godzin wynosi 1182 (treści podstawowe obejmują 387 godz., treści kierunkowe - 243 godz.). Dla studiów w profilu praktycznym przewidziano 1830 godzin, oraz dodatkowo godziny związane z pracą dyplomową (150 godzin) i 4 tygodniowe praktyki. Łączna liczba punktów ECTS uzyskiwanych w ramach wybieralnych modułów kształcenia: na profilu ogólnoakademickim dla specjalności *rachunkowość i kontrola finansowa* oraz *finanse przedsiębiorstw* wynosi 75 ECTS, co stanowi 41,7% ogólnej liczby punktów. Na profilu praktycznym dla specjalności *rachunkowość i kontrola finansowa* oraz *finanse przedsiębiorstw* po 60 ECTS, co stanowi 33,3% ogólnej liczby punktów. Program studiów przewiduje również zajęcia z ochrony własności intelektualnej, jednak jest to wykład do wyboru.

Na kierunku *finanse i rachunkowość* kształcenie trwa 6 semestrów i obejmuje łącznie 1800 godz. (studia niestacjonarne). Przewidziana liczba godzin jest wystarczająca do osiągnięcia założonych dla kierunku efektów kształcenia. Ponadto w planie studiów przewidziane są godziny bez udziału nauczyciela akademickiego. W opisach przedmiotów określone są osobno treści, które student powinien opanować w ramach pracy własnej.

Studenci mogą studiować na jednej z dwóch specjalności: *rachunkowość i kontrola finansowa* oraz *finanse przedsiębiorstw*. Formy zajęć oraz ich struktura zostały dobrane prawidłowo. Specjalności różnią się na poziomie przedmiotów specjalizacyjnych i specjalnościowych. Bloki przedmiotów kierunkowych są wspólne. Treści kształcenia w pozostałych modułach są dobrane właściwie, zapewniając studentom dobre podstawy zagadnień ogólnoeconomicznych i finansowych, z podkreśleniem (jak zakłada przyjęta koncepcja kształcenia na kierunku), zagadnień ilościowych i analitycznych w finansach.

Treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów określone są w sylabusach. Tematyka poszczególnych przedmiotów określona jest zasadniczo w sposób prawidłowy (niezgodności treści przedmiotów z nazwą wskazano wcześniej), na ogół dosyć szczegółowy, z podziałem na poszczególne formy zajęć. Treści programowe przedmiotów zostały ujęte w kilka kategorii zajęć. Podstawowy podział ujęty w sylabusach to podział na zajęcia

kontaktowe oraz praktyczne. Właściwym rozwiązaniem jest określenie osobno treści (lub zadań), które student ma opanować w ramach pracy własnej.

Różne treści przedmiotów mogą realizować te same ogólnie zapisane efekty kształcenia, zarówno dla profilu ogólnoakademickiego, jak i praktycznego, realizowane jako odmienne formy zajęć. Zwłaszcza efekty przedmiotowe należy uszczegółowić i ewentualnie połączyć w efekty modułowe, a także właściwie połączyć je z efektami kierunkowymi w praktycznym profilu kształcenia. Niestety niektóre sylabusy przedmiotów zawierają treści uniemożliwiające zrealizowanie kierunkowych efektów kształcenia. Przykładowo sylabus przedmiotu *prognozowanie wielkości finansowych* wypełnia w zakresie treści fragment wykładu z matematyki *analiza funkcji wielu zmiennych*, czyli przedmiotu, który realizuje inne efekty wiedzy i umiejętności. Treści programowe – tematy wykładów są niezgodne z nazwą przedmiotu. Innym przykładem jest sylabus *zarządzanie finansami przedsiębiorstw*, którego efekty kształcenia i treści programowe dotyczą raczej przedmiotu *rynek kapitałowy*, który prowadzony jest równolegle. Treści programowe przedmiotu nie mają powiązań z *zarządzaniem finansami przedsiębiorstw*. Dodatkowo nieadekwatna jest literatura zalecana w sylabusie tego przedmiotu:

Literatura podstawowa:

- Wilimowska Z., Wilimowski M., 2002, *Sztuka zarządzania finansami*, Bydgoszcz.
- Brighman E.F., 1995, *Podstawy zarządzania finansami*, PWN, Warszawa.
- McGuigan J.R., Kretlow W.J., R.Ch. Moyer, 1987, *Contemporary Financial Management*.

Literatura uzupełniająca:

- Jajuga K., Jajuga T., 2001, *Inwestycje: instrumenty finansowe, ryzyko finansowe, inżynieria finansowa*.

Są to pozycje dotyczące innych treści niż *zarządzania finansami przedsiębiorstw* mimo, że w bibliotece są dostępne pozycje z zakresu *zarządzania finansami przedsiębiorstw*. W strukturze treści przedmiotów kierunkowych występuje przewaga treści powiązanych z rynkiem kapitałowym i podejściem inwestycyjnym, kosztem segmentu bankowego rynku finansowego (18 godzin w programie studiów). Zespół ocenił to jako wyraz niespójności programu studiów.

W toku studiów przewidziane są następujące formy zajęć: wykłady, konwersatoria i seminaria, ćwiczenia oraz laboratoria. W strukturze zajęć wykłady stanowią niewiele ponad 50% ogółu zajęć, ćwiczenia 19% i laboratoria po 15% (pozostałe to praktyki zawodowe i seminaria licencjackie). Istnieją niewielkie, nie mające znaczenia merytorycznego, różnice w strukturze form zajęć na poszczególnych specjalnościach. Wysoki udział ćwiczeń i laboratoriów w strukturze form zajęć jest wynikiem sposobu ich kwalifikowania. Struktura zajęć z punktu widzenia stosowanych form sprzyja osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia, szczególnie biorąc pod uwagę specyfikę kierunku *finanse i rachunkowość* oraz fakt, że kształcenie odbywa się na profilu ogólnoakademickim. Proponowana struktura zajęć na profilu praktycznym nie jest znacząco różna. W strukturze zajęć wykłady stanowią 50% ogólnej liczby godzin zajęć, a ćwiczenia i laboratoria po 13% (pozostałe godziny to seminaria i praktyki zawodowe).

Stosowane metody prowadzenia zajęć są opisane w sylabusie w części *Formy zajęć* oraz *Metody dydaktyczne*. Jako najczęściej stosowane metody dydaktyczne wskazuje się wykłady i laboratorium. Taka kwalifikacja oznacza, że pomyłono formy zajęć z metodami zajęć. Trudno wypowiedzieć się o metodach dydaktycznych efektywnie stosowanych, zapis w sylabusach powinien zostać uszczegółowiony. Podsumowując można stwierdzić, że dobór treści kształcenia (ze wskazanym wyjątkiem dotyczącymi specjalności), formy prowadzenia zajęć określone są w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość*.

Tematy realizowanych przedmiotów (wykłady, konwersatoria, laboratoria i ćwiczenia) odnoszone są do kierunkowych efektów kształcenia. W sylabusach pokazano, które z efektów kierunkowych realizowane są przez poszczególne treści przedmiotów. Taki sposób opracowania opisu przedmiotu zapewnia spójność pomiędzy treściami kształcenia, celami i efektami przedmiotowymi oraz kierunkowymi.

W opinii studentów czas trwania kształcenia, formy zajęć dydaktycznych oraz metody kształcenia są dobrane prawidłowo dla każdego przedmiotu i modułu, Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili jednak wątpliwości co do treści realizowanych przedmiotów na trzecim roku studiów licencjackich. Ze względu na zaawansowany poziom matematyczny treści te powinny być w ich opinii raczej przedmiotem kształcenia na studiach magisterskich. Studenci zgodnie wyrażali opinię o nadmiarze treści z rachunkowości i postulowali szersze wprowadzenie przedmiotów ogólnoeconomicznych. Obecnie w opinii studentów nazwa kierunku wprowadza w błąd i powinna sprowadzać się do nazwy *rachunkowość* z pominięciem *finansów*. Należy zarekomendować uważniejsze obserwowanie opinii studentów w tym zakresie, np. w ramach procesu ankietyzacji.

Liczba punktów ECTS dla kierunku *finanse i rachunkowość*, jaką student uzyskuje w toku studiów wynosi 180 punktów. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów Instytut Finansów PWZ w Nysie określił na 92% dla studiów stacjonarnych specjalności *rachunkowość i kontrola finansowa* (52% dla studiów niestacjonarnych) oraz na 97% dla studiów stacjonarnych specjalności *finanse przedsiębiorstw* (52% dla studiów niestacjonarnych). Liczby te są stosunkowo wysokie i niełatwe do osiągnięcia.

Instytut Finansów PWZ w Nysie określił również łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach o charakterze praktycznym w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych – 62% dla studiów stacjonarnych *specjalność rachunkowość i kontrola finansowa* (54% dla studiów niestacjonarnych) oraz na 50% dla studiów stacjonarnych *specjalność finanse przedsiębiorstw* (51% dla studiów niestacjonarnych). Student uzyskuje 2 punkty ECTS za zajęcia z *wychowania fizycznego*.

Prawidłowo określono liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych (51 pkt.). Przedmioty podstawowe dają studentom dobrą podstawę wiedzy z dziedziny *nauk ekonomicznych*, głównie *ekonomii*. Liczba punktów ECTS za zajęcia oferowane w formie zajęć ogólnouczelnianych wynosi od 2-4 punkty (łącznie 15). Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje za poszczególne przedmioty określona jest w sylabusach. Dla poszczególnych przedmiotów liczbę punktów określono właściwie, biorąc pod uwagę wymiar godzin zajęć, specyfikę przedmiotu oraz formę zajęć.

W opisach przedmiotów brak jest natomiast określenia struktury nakładu pracy studenta w punktach ECTS, zaznaczane są jedynie godziny, które student realizuje poprzez różne formy zajęć. Rozkład punktów ECTS pomiędzy semestrami jest równomierny (równo po 30 punktów w semestrze). Również w opinii studentów punktacja ECTS odpowiednio odzwierciedla nakład pracy studenta na określonych przedmiotach.

Kolejność realizacji poszczególnych modułów w planie studiów jest zachowana. Przedmioty z poszczególnych modułów tworzą spójną sekwencję: najpierw zaplanowane są przedmioty ogólne (semestr pierwszy), później podstawowe (pierwsze trzy semestry). Przedmioty kierunkowe występują od drugiego semestru do końca studiów. Podobnie planowane są przedmioty do wyboru oraz specjalnościowe wspólne. Przedmioty specjalizacyjne występują od czwartego semestru. Struktura planu studiów (podział na moduły) oraz sekwencja przedmiotów jest logiczna. Liczba godzin zajęć w poszczególnych semestrach i latach jest bardzo równomierna. Także w opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem

Oceniającym sekwencja przedmiotów w programie studiów na kierunku *finanse i rachunkowość* jest odpowiednia.

Praktyki dla studentów pierwszego i drugiego roku (profil ogólnoakademicki) kierunku *finanse i rachunkowość* są obowiązkowe (*Regulamin praktyk studenckich*). Plan studiów przewiduje cztery tygodnie praktyk zawodowych – dwa tygodnie po pierwszym roku i dwa tygodnie po drugim roku studiów (2 ECTS). Określono szczegółowo zasady, formy i tryb odbywania praktyk. Praktykę zalicza nauczyciel akademicki, będący opiekunem praktyki zawodowej z ramienia Instytutu Finansów. Każdemu z rodzajów praktyki zawodowej przyporządkowano 2 punkty ECTS, co daje łącznie 4 punkty ECTS w trakcie trwania studiów. Poprzez realizację praktyk studenci mają możliwość osiągnięcia ogólnych celów założonych w opisie kierunku i sylwetki absolwenta kierunku *finanse i rachunkowość*, chociaż realizacja ta w odniesieniu do praktycznego profilu kształcenia powinna być zweryfikowana.

Instytut Finansów PWSZ w Nysie organizuje dodatkowe i nieodpłatne praktyki studenckie dla studentów kierunku *finanse i rachunkowość*. Praktyki dobrowolne odbywają w ciągu całego roku akademickiego, a minimalna liczba godzin do zrealizowania nie może być mniejsza niż 80 godzin zegarowych na semestr. System ten należy ocenić pozytywnie, zapewnił on osiągnięcie założonych celów kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym bardzo krytycznie ocenili efektywność realizacji praktyk oobowiązkowych i podkreślili, że w wielu przypadkach w trakcie odbywania praktyki nie osiągnęli żadnych dodatkowych efektów umiejętności. Żadna z ok. 60 osób obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym (byli to studenci studiów zaocznych i stacjonarnych reprezentujący różne lata studiów) nie korzystała z katalogu praktykodawców oferowanych przez Jednostkę. Studenci zgodnie stwierdzili, że każdy student samodzielnie musi znaleźć praktykodawcę, ewentualnie z pomocą Biura Karier. Konsekwencją jest częste odbywanie praktyk na bardzo niskim poziomie merytorycznym, choć pod tym względem opinie studentów są zróżnicowane i niektórzy studenci odbywali praktykę na satysfakcjonujących ich zasadach. Studenci nie czują w tym zakresie wsparcia Jednostki i oceniają negatywnie poziom obsługi w Dziale Praktyk. Dotychczasowe problemy studentów rozwiązywane były w niezadowalający sposób – zgłoszenie, że na praktykach nie są realizowane żadne efekty kształcenia, skutkuje takimi konsekwencjami (wskazywanymi przez studentów) jak 1) nadmierne obciążenie pracą przez praktykodawcę albo 2) konieczność powtórzenia praktyki w innym miejscu. Studenci nie są więc zainteresowani zgłaszaniem swoich problemów Jednostce.

System organizacji praktyk, koordynacja ich przeprowadzania, a szczególnie weryfikacja efektów kształcenia zdobywanych przez studentów podczas odbywania praktyki powinien być rozwinięty w najbliższym roku akademickim, czyli od kiedy studenci drugiego roku studiów będą realizowali zwiększoną liczbę godzin praktyk obowiązkowych zgodnie z praktycznym profilem kształcenia.

Łącznie na kierunku *finanse i rachunkowość* realizowanym w Instytucie Finansów PWSZ w Nysie studiuje 145 studentów (stan na 31.08.2014 r.), z czego 48 studentów na pierwszym roku (profil praktyczny), 79 na drugim oraz 18 na trzecim roku (profil ogólnoakademicki). Średnia liczba studentów grupy ćwiczeniowej wynosi 15 osób. Można stwierdzić, że liczebność grup sprzyja realizacji efektów kształcenia.

Na studiach niestacjonarnych zajęcia odbywają podczas 8-10 zjazdów sobotnio-niedzielnych w semestrze. Podczas zajęć sobotnich i niedzielnych studenci mają do dyspozycji, oprócz przerw między zajęciami, jedną dłuższą przerwę. Organizacja zajęć, biorąc pod uwagę

liczebność grup oraz harmonogram zajęć, sprzyja realizacji efektów kształcenia przewidzianych dla kierunku *finanse i rachunkowość*.

Studenci studiów niestacjonarnych zgłosili krytyczne uwagi dotyczące planowania i przeprowadzania ćwiczeń wymagających obliczeń podczas zajęć wieczornych kończących poszczególne dni zjazdowe, kiedy są oni najbardziej zmęczeni. Ponadto sposób przeprowadzania zajęć w formie rzadkich, jednodniowych zjazdów jest co prawda wygodny dla studiujących, jednak studenci sami uznali, że już na kilka godzin przed zakończeniem zajęć odbywanych w ramach zjazdu nie są w należytej kondycji żeby przyswajać kolejne treści. Studenci zgodnie wyrażają też opinie, że ich poziom przygotowania do zajęć jest bardzo zróżnicowany, co wynika z faktu, że część studentów uczęszczała do technikum ekonomicznego, a część do liceum ogólnokształcącego. W opinii studentów Jednostka nie uwzględnia tego zróżnicowania wiedzy wyniesionej ze szkoły średniej, a prowadzący zajęcia nie mają możliwości poświęcenia czasu na wytłumaczenie tych treści, które nie były przedmiotem nauczania w liceum.

Możliwości indywidualizacji procesu kształcenia wynikają z *Regulaminu studiów*, który zawiera szczegółowe zapisy dotyczące warunków jakie musi spełnić student ubiegający się o indywidualizację studiów, tryb powoływania i zadania opiekuna naukowego w przypadku IPS, zasady i tryb Indywidualnej Organizacji Studiów. Dobrym rozwiązaniem wspierającym indywidualizację procesu kształcenia są postanowienia na temat: *przenoszenie i uznawanie zajęć zaliczonych przez studenta*. Zapisy regulaminu dają duże możliwości indywidualizacji procesu kształcenia. Możliwości jakie stwarza system ECTS są wykorzystywane przy wymianie międzynarodowej studentów. W ostatnich czterech latach w ramach programu Erasmus wyjechało łącznie 32 studentów, z czego na wymianę w ramach praktyk 26 osób. Znacząca jest również liczba studentów przyjeżdżających w ramach wymiany. W tym okresie na Wydział przyjechało 38 studentów z zagranicy. Liczba studentów, zarówno wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających świadczy o dobrym wykorzystaniu możliwości, jakie stwarza system przenoszenia osiągnięć studenta.

W Jednostce nie studiują osoby korzystające z indywidualnego planu i programu studiów. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie znali jednak tej możliwości i nie próbowali nigdy z niej korzystać. Na wizytowanym kierunku studiują osoby niepełnosprawne, korzystające z indywidualnej organizacji studiów. Jest to rozwiązanie korzystne, dobrze oceniane przez studentów, wspierające proces kształcenia.

3.2)

Przeprowadzona na podstawie udostępnionych dokumentów, przygotowanego *Raportu samooceny* oraz wizytacji Zespołu Oceniającego PKA ocena programu kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* pierwszego stopnia pozwala stwierdzić, że program studiów o profilu ogólnoakademickim oraz o profilu praktycznym umożliwia osiągnięcie celów i efektów kształcenia, tak jak zostało to założone przez PWSZ w Nysie. Niestety, efekty zakładane dla praktyk zawodowych w profilu praktycznym i profilu ogólnoakademickim kształcenia zostały opisane identycznie. Jak wynika z udostępnionych opisów przedmiotów zarówno w profilu ogólnoakademickim jak i praktycznym przewidziano praktykę zawodową w trakcie drugiego i czwartego semestru zajęć. Zakładane efekty dla profilu ogólnoakademickiego można uznać za wystarczające dla realizacji kierunkowych efektów kształcenia, chociaż wskazane efekty dla praktyki po drugim semestrze i po czwartym semestrze studiów są identyczne. Natomiast dla profilu praktycznego wskazanie identycznych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jak dla profilu ogólnoakademickiego przy identycznych zapisach dla semestru drugiego i czwartego jest niewystarczające. Zakres przewidywanych efektów obowiązkowych praktyk zawodowych dla profilu praktycznego kierunku finanse i rachunkowość powinien być doprecyzowany i

rozszerzony. Uczelnia, zgodnie z przyjętymi ustaleniami może doprecyzować efekty praktyk obowiązkowych dla profilu praktycznego od następnego roku akademickiego.

Cele realizacji poszczególnych przedmiotów określone w karcie opisu modułu są zgodne z efektami kierunkowymi, a treści programowe (poza kilkoma wyjątkami) oraz formy prowadzenia zajęć przyjęte dla poszczególnych przedmiotów odpowiadają celom i założeniom określonym dla kierunku *finanse i rachunkowość*.

Zespół Oceniający podczas wizytacji w 2008 r. sformułował uwagi dotyczące braku sylabusów niektórych przedmiotów. Udostępniona dokumentacja pozwala stwierdzić, że dostępne są karty wszystkich przedmiotów włącznie z seminarium licencjackim, odrębną kartą pracy dyplomowej (6 punktów RCTS) oraz kartą praktyki zawodowej. Dostępna karta dla praktyki zawodowej jest jednak zbyt ogólna. Szczególnie dla profilu praktycznego opis praktyki, a także wskazane efekty (np. dla czwartego semestru wszystkich specjalności) są zbyt ogólnikowe i wymagają dopracowania. W wielu przypadkach podanych wyżej konieczne jest też lepsze dopasowanie treści zajęć z tematem głównym.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów na kierunku *finanse i rachunkowość* umożliwia osiągnięcie celów i efektów kształcenia, tak jak założono w matrycach efektów kierunkowych. Cele realizacji poszczególnych przedmiotów określone w karcie opisu modułu są zgodne z efektami kierunkowymi, a treści programowe i metody dydaktyczne sformułowane dla poszczególnych przedmiotów (modułów) odpowiadają celom i założeniom określonym w opisie kierunku. Treści programowe należy uznać za poprawne. Ogólne założenia systemu ECTS w zakresie liczby punktów jaką student uzyskuje na kierunku *finanse i rachunkowość* są prawidłowe. Natomiast w opisach przedmiotów brak jest określenia struktury nakładu pracy własnej studenta w przeliczeniu na ECTS. Określone są jedynie godziny, które student realizuje poprzez różne formy zajęć.

Treści przedmiotów na ogół odpowiadają założonym i realizowanym efektom kształcenia. Wskazane jest jednak dopracowanie opisu celów i sposobów weryfikacji efektów praktyk zawodowych szczególnie dla praktycznego profilu kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość*.

Realizowany program kierunku FiR nie ułatwia pełnego osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskania zakładanej struktury kwalifikacji wszystkim absolwentom. Niestety niewystarczająco uwzględniono różne poziomy wiedzy studentów/kandydatów podejmujących dany moduł. Zaleca się przygotowanie i zaproponowanie studentom pierwszego roku studiów uzupełniających kursów z *matematyki*.

3.2) Zakładane efekty kształcenia i realizowany program studiów kierunku *finanse i rachunkowość* ma dobrze określoną strukturę. Spójność programu kształcenia dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia należy ocenić pozytywnie, natomiast dla praktycznego profilu kształcenia konieczne jest doprecyzowanie opisu celów i efektów obowiązkowych praktyk zawodowych. Kolejność modułów oraz przedmiotów w planie studiów jest zachowana. Czas trwania studiów jest wystarczający do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, z tym że w odniesieniu do profilu praktycznego należy doprecyzować cele i efekty obowiązkowych praktyk studenckich.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zgodnie z informacją dostępną w systemie POL-on efekty kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* zostały zdefiniowane przez Uczelnię w obszarze *nauk społecznych*; dziedzinie *nauk ekonomicznych* oraz dyscyplinie *finanse, ekonomia i nauki o zarządzaniu*. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* wynosi 22, z czego 9 osób Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego, jako osoby zatrudnione w podstawowym i dodatkowym miejscu pracy oraz 13 osób zatrudnionych w różnych formach (akt mianowania, umowa o pracę lub umowa zlecenia). Nie jest to liczba duża, jednak wystarczająca, ponieważ ponad 50% osób (13 na 22) posiada doświadczenie dydaktyczne oraz badawcze bądź praktyczne kwalifikujące ich do dziedziny *nauk ekonomicznych* w dyscyplinach: *ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse*. W grupie prowadzących zajęcia na kierunku reprezentowane są także inne obszary, dziedziny i dyscypliny, jak np. *prawo, nauki techniczne, matematyka, nauki humanistyczne*. Zespół oceniający PKA stwierdził, że zarówno liczba, jak i struktura osób prowadzących zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* w PWSZ w Nysie spełnia minimalne wymagania zapewniając realizację założonych efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Wynika to z faktu, że osoby, których specjalności naukowe nie mieszczą się w dziedzinie *nauk ekonomicznych* prowadzą zajęcia z przedmiotów kształcenia ogólnego lub przedmiotów podstawowych.

Można zatem stwierdzić, że Instytut Finansów PWSZ w Nysie dysponuje wyodrębnioną kadrą, właściwą dla prowadzenia kierunku *finanse i rachunkowość*. Liczba i struktura wszystkich nauczycieli akademickich jest odpowiednia i wystarczająca dla sprawnego osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia na I stopniu na profilu ogólnoakademickim.

4.2)

Zgodnie z wymaganiem **§12 ust. 1** rozporządzenia MNiSW z 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku” oraz z wymaganiem **ust. 2** „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku.”

Paragraf 13 wyżej wspomnianego rozporządzenia określa, że „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie później niż od początku semestru studiów” oraz „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)” i „60 godzin zajęć

dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”.

Zgodnie z §14 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Uczelnia zobowiązana jest do stosowania wzoru oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczках osobowych pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego kierunku *finanse i rachunkowość* w PWSZ w Nysie znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

Każda spośród 9 osób zgłoszonych do minimum kadrowego na ocenianym kierunku spełnia wymagane kryteria. Dlatego też można stwierdzić, że spełnione są wymogi ilościowe dotyczące kształcenia na I stopniu studiów na kierunku finanse i rachunkowość w ogólnoakademickim profilu kształcenia PWSZ w Nysie.

Do minimum kadrowego zaliczonych zostało: jeden pracownik z tytułem naukowym profesora w *obszarze nauk ścisłych* w dziedzinie *nauk matematycznych* i dorobkiem naukowym w dyscyplinach *matematyka, ekonomia i finanse*, dwóch pracowników ze stopniem doktora habilitowanego i dorobkiem naukowym w dyscyplinie *finanse* zatrudnionych w PWSZ w Nysie w podstawowym lub dodatkowym miejscu pracy, a także sześciu pracowników ze stopniem naukowym doktora zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Trzy osoby ze stopniem doktora posiadają stopnie naukowe nadane w dyscyplinie *ekonomia*, dwie kolejne osoby posiadają stopień doktora w dyscyplinie *nauki o zarządzaniu*, zaś jedna osoba posiada stopień doktora z zakresu *nauk technicznych*. Osoby te osobiście prowadzą zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* w wymaganym wymiarze godzin

Dorobek naukowy poszczególnych osób można scharakteryzować następująco:

- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *ekonomia* posiada dorobek naukowy w zakresie *ekonomii i finansów* oraz zróżnicowany dorobek praktyczny;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *ekonomia* posiada dorobek naukowy w zakresie *nauki o zarządzaniu i finansów* oraz dorobek praktyczny w zakresie *finansów*;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *ekonomia* posiada dorobek naukowy w zakresie *finansów*;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *nauki o zarządzaniu* posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie *finanse*;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *nauki o zarządzaniu* posiada dorobek naukowy w dyscyplinie *nauki o zarządzaniu*; jedna osoba ze stopniem doktora w dziedzinie *nauk technicznych*, ale posiada dorobek naukowy w dyscyplinie *finanse* oraz dorobek praktyczny w zakresie *finansów*.

W PWSZ w Nysie kierunek *finanse i rachunkowość* jest obecnie prowadzony w dwóch profilach: na profilu ogólnoakademickim na II i III roku studiów oraz na profilu praktycznym na I roku studiów. Z tego powodu, w chwili obecnej, Uczelnia musi spełnić wymogi kadrowe dotyczące kształcenia na profilu ogólnoakademickim.

Zespół Oceniający PKA stwierdził, że dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe na kierunku *finanse i rachunkowość* są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia na profilu ogólnoakademickim.

W roku akademickim 2014/2015 rozpoczęto kształcenie na kierunku *finanse i rachunkowość* na profilu praktycznym. Stąd też, mając na względzie nową regulację prawną w postaci §12 pkt. 4 Rozporządzenia MNiSW z dnia 03.10.2014 r., do 01.10.2015 r. Uczelnia zobowiązana jest zwiększyć minimum kadrowe o co najmniej 30% osób posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Jak wynika z analizy kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, pomimo, że niektóre osoby zaliczone do minimum kadrowego posiadają dorobek praktyczny, Uczelnia nie posiada wyraźnych rezerw w zakresie praktyków prowadzących zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Dlatego też Zespół Oceniający PKA zaleca uzupełnienie informacji o stosownym zwiększeniu minimum kadrowego przez PWSZ w Nysie w terminie jednego roku, tj. do 31.12.2015 r. i przekazanie jej do PKA.

Ocenę stabilności minimum kadrowego kierunku *finanse i rachunkowość* PWSZ w Nysie dokonano na podstawie analizy zaliczania do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie trzech samodzielnych nauczycieli akademickich wszystkie osoby są zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora trzy osoby były zatrudnione i zaliczone do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest mało stabilna w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) i wynosi około 1: 16 przy wymaganym 1:120 (liczba studentów – 145). Spełnione są także obowiązujące w okresie przejściowym wymagania rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. dopuszczające relację 1:160.

Większość zajęć na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzona jest przez osoby mające w tym zakresie odpowiednie kwalifikacje potwierdzone przez dorobek naukowy lub/i praktyczny. Zespół Oceniający PKA zwrócił jednak uwagę na następujące niezgodności:

- przedmiot *mikroekonomia* – osoba prowadząca wykład z tego przedmiotu nie posiada stosownego dorobku naukowego,
- przedmiot *ekonometria* – osoba prowadząca wykład z tego przedmiotu nie posiada stosownego dorobku naukowego,
- niektóre osoby spoza minimum kadrowego prowadzą zbyt szeroki wachlarz przedmiotów, aby uznać, że specjalizują się we wszystkich obszarach (np. technologia informacyjna, metody wyceny przedsiębiorstw, zarządzanie finansami przedsiębiorstw i wiele innych).

Zalecenie: przy konstrukcji obsady zajęć w kolejnych latach należy uwzględnić powyższe uwagi, wraz z faktem, że w coraz większym zakresie obowiązywać zacznie profil praktyczny.

Nie jest prowadzone kształcenie na odległość.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Hospitowane zajęcia w trakcie wizytacji odbywały się wyłącznie na III roku studiów niestacjonarnych. Zespół Oceniający PKA wizytował niemal te same grupy studentów, a często powtarzały się także nazwiska prowadzących zajęcia. Niestety niektóre z zajęć seminaryjnych zostały w sobotę odwołane uzasadniając to koniecznością uczestniczenia

pracowników w spotkaniach z Zespołem Oceniającym, a także brakiem potrzeby przeprowadzania seminarium dyplomowego (mała liczba uczestników seminarium, możliwość kontaktów elektronicznych z promotorem i inne). Zajęcia te zostaną odrobione w terminie późniejszym. Zajęcia, które były hospitowane można jednak ocenić pozytywnie – prowadzone były w sposób profesjonalny, a ich tematyka odpowiadała zapisom sylabusów przedmiotów. Pozytywne spostrzeżenie dotyczy dobrej znajomości przez studentów III roku *języka angielskiego* oraz zasobu słownictwa z zakresu *nauk ekonomicznych*.

4.3).

Polityka kadrowa PWSZ w Nysie obejmuje: zasady zatrudniania nowych nauczycieli akademickich, zasady awansowania, ocenę okresową pracowników zatrudnionych oraz wsparcie dla osób, które realizują prace doktorskie lub habilitacyjne. W zakresie zatrudniania nowych pracowników oraz w procedurze awansowej obowiązuje procedura konkursowa, której zasady są znane i przejrzyste. Zapotrzebowanie na nowy etat zgłasza dyrektor instytutu zaś rektor akceptuje go lub proponuje zatrudnienie w ramach umowy-zlecenia. W przypadku awansowania doktorów na stanowiska profesorów w Uczelni obowiązuje recenzja dorobku. Ocena okresowa pracowników odbywa się co dwa lata. Osoby, które przygotowują prace doktorskie lub habilitacyjne korzystają z dofinansowania udziału w konferencjach, zwolnienia z części zajęć dydaktycznych oraz dofinansowania przewodów doktorskich względnie procedur habilitacyjnych. Polityka kadrowa, pomimo że jest prowadzona bardzo oszczędnie, sprzyja rozwojowi kadry w kierunku realizacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Dobór pracowników do prowadzenia konkretnych typów zajęć na ocenianym kierunku jest w zasadzie poprawny.

W zakresie wymiany międzynarodowej można wskazać, że Uczelnia zapewnia odpowiednie, zgodne z profilem ocenianego kierunku, możliwości wyjazdu w ramach umów w programie Erasmus z Uczelniami partnerskimi z Turcji, Wielkiej Brytanii, Chorwacji, Czech, Niemiec, Francji, Norwegii czy Kosowa, jednak wykorzystanie tych możliwości przez kadrę akademicką prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku jest niewielkie. W ostatnich pięciu latach z możliwości wyjazdu skorzystało 6 nauczycieli, w tym 5 osób w 2013 r. i 2014 r. Żaden z pracowników nie prowadził zagranicą zajęć dydaktycznych. Tymczasem dość bogata oferta zajęć prowadzonych w języku angielskim przez pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* wskazuje, że kadra dysponuje odpowiednim potencjałem. Zatem, wydaje się, że w dziedzinie wyjazdów nauczycieli akademickich zagranicę i pozyskiwania doświadczeń od Uczelni partnerskich jest jeszcze wiele do zrobienia.

Podczas spotkania z pracownikami prowadzącymi zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* dokonano oceny atmosfery panującej w Uczelni i polityki kadrowej oraz oceny perspektyw rozwoju kierunku *finanse i rachunkowość*. Pracownicy wskazali, że nabór na kierunek *finanse i rachunkowość* jest dość stabilny, natomiast zagrożeniem jest inny kierunek w PWSZ tzn. *bezpieczeństwo wewnętrzne*. Jest to konkurencja wewnętrzna. Moda na inne kierunki może okresowo zagrażać kierunkowi *finanse i rachunkowość*. Profil praktyczny jest przyjęty z zadowoleniem przez pracowników. Bardziej odpowiada to studentom, którzy studiują na tym kierunku. Wskazano na finansowe bariery profilu praktycznego, mianowicie więcej zajęć w małych grupach może negatywnie wpłynąć na koszty funkcjonowania Uczelni. Jeden z pracowników podjął temat, że w zamierzeniu PWSZ miały być szkołami zawodowymi, a jednak wymaga się podnoszenia kwalifikacji naukowo-badawczych. W chwili obecnej występuje problem drugo etatowości pracowników, którzy nie

mogą nawet wybierać elektorów na rektora. Utrudnia to kontakt z Uczelniami akademickimi i z nauką. Wskazano jednak, że mimo tych trudności Uczelnia otrzymała kategorię B, co wspomaga działania na rzecz rozwoju naukowego pracowników. PWSZ w Nysie wspomaga rozwój młodych pracowników, dofinansowuje wyjazdy na konferencję, zakupy oprogramowania i literatury.

Nauczyciele mają realny wpływ na program studiów aktualizując treści przedmiotów, przykładem jest włączenie tematyki MSR do programu rachunkowości zarządczej. Pracownicy wskazywali na wysoki poziom udostępnienia danych w bibliotece, życzliwość i pomoc ze strony biblioteki.

Projekty realizowane z przedsiębiorstwami są wartością dodaną zarówno dla pracowników jak i studentów, daje to możliwość wsparcia studentów w rozwiązywaniu problemów praktycznych. Wskazano także, iż kandydaci na kierunek są lepiej przygotowani z zakresu matematyki po wprowadzeniu matematyki na maturze. Umiejętności językowe są zróżnicowane, dodatkowym atutem są aktualne podręczniki dla kierunków studiów, co pozwala wykształcić u studentów umiejętności w zakresie zawodowego języka obcego. Studenci kierunku *finanse i rachunkowość* są obowiązkowi i bardzo dobrze zorganizowani. Podkreślano, iż absolwenci PWSZ w Nysie są pozytywnie odbierani na studiach II stopnia na innych Uczelniach.

W ramach poprzedniej wizytacji wskazano na niewłaściwą obsadę zajęć dydaktycznych. W Uchwale PKA nr 18/2009 z dnia 5.02.2009 r. zwrócono uwagę na prowadzenie wykładów przez osoby nieposiadające stopnia naukowego. W obecnej obsadzie zajęć taka nieprawidłowość została usunięta. Wyjątkiem są zajęcia *Konwersatorium z bankowości* (wykład?) prowadzony przez praktyka oraz *Przepisy BHP i ergonomia*. Jest to dopuszczalne w kontekście rozpoczęcia kształcenia na profilu praktycznym, pod warunkiem posiadania przez praktyków doświadczenia w zakresie objętym sylabusem przedmiotu.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wymagania formalno – prawne rozporządzenia MNiSW z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) dotyczące minimum kadrowego zostały spełnione.

Instytut Finansów PWSZ w Nysie dysponuje wyodrębnioną kadrą, właściwą dla prowadzenia kierunku *finanse i rachunkowość*. Liczba i struktura wszystkich nauczycieli akademickich jest wystarczająca dla sprawnego osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia na I stopniu na profilu ogólnie akademickim.

2) Wszystkie dziewięć osób zgłoszonych do minimum kadrowego ocenianego kierunku spełnia podstawowe wymogi. Wymogi ilościowe dotyczące kadry dydaktycznej na I stopniu studiów na kierunku *finanse i rachunkowość* są spełnione. Do minimum kadrowego zaliczonych zostało: jeden pracownik z tytułem naukowym profesora w obszarze nauk ścisłych w dziedzinie *nauk matematycznych* i dorobkiem naukowym w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse*, dwóch pracowników ze stopniem doktora habilitowanego i dorobkiem naukowym w dyscyplinie *finanse*, a także sześciu pracowników ze stopniem naukowym doktora posiadających dorobek naukowy i praktyczny w dyscyplinach w których realizowane są efekty kształcenia. Zespół

Oceniający PKA stwierdził, że dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe na kierunku *finanse i rachunkowość* są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia na profilu ogólnoakademickim.

W roku akademickim 2014/15 rozpoczęto kształcenie na kierunku *finanse i rachunkowość* w profilu praktycznym. Stąd też, zgodnie z treścią §2 pkt. 4 Rozporządzenia MNiSW z dnia 03.10.2014 r., do 01.10.2015 r. Uczelnia zobowiązana jest zwiększyć minimum kadrowe o co najmniej 30% osób posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Zespół Oceniający PKA zaleca uzupełnienie informacji o stosownym zwiększeniu minimum kadrowego przez PWSZ w Nysie w terminie jednego roku, tj. do 31.12.2015 r. i przekazanie jej do PKA.

3) PWSZ w Nysie prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z Uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą. Polityka kadrowa prowadzona jest w sposób oszczędny, o czym świadczy niewielka liczba osób kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Pracownicy w zbyt małym stopniu korzystają z programów wymiany międzynarodowej.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych.

PWSZ w Nysie posiada łącznie 95 sal dydaktycznych, w tym: 19 sal wykładowych (łącznie 1622 miejsc), 33 sale ćwiczeniowe/seminaryjne (łącznie 902 miejsca), 38 laboratoriów i pracowni specjalistycznych (łącznie 876 miejsc), 5 pomieszczeń innego rodzaju (biblioteka, sala konferencyjna, 2 sale gimnastyczne, boisko do koszykówki). Liczba stanowisk komputerowych dla studentów z dostępem do Internetu wynosi 138, z czego 9 znajduje się w bibliotece. Internet bezprzewodowy jest dostępny we wszystkich budynkach Uczelni. Sale wykładowe, ćwiczeniowe i laboratoryjne są wyposażone w różne zestawy multimedialne pozwalające prowadzić zajęcia z ich wykorzystaniem, w tym 36 sal ma stałe wyposażenie, pozostałe mają urządzenia przenośne pobierane na portierni. Uczelnia dysponuje systemem wideokonferencyjnym Life Size, dzięki któremu jest możliwość prowadzenia wykładów w 5 salach wykładowych oraz zdalnego podłączenia się do wykładu osób posiadających komputery PC z funkcją streamingu. Ze wszystkich wspomnianych udogodnień mogą korzystać studenci kierunku *Finanse i rachunkowość*. Instytut Finansów mieści w głównym budynku kampusu Uczelnianego, w budynku A, ale prowadzi też zajęcia w położonych w niewielkiej odległości budynkach H, E i F. Lokalizacja pokoi pracowników w budynku A ułatwia komunikację ze studentami, ponieważ w tym budynku odbywa się też większość zajęć dla kierunku *finanse i rachunkowość*. Warunki lokalowe prowadzenia zajęć dydaktycznych są bardzo dobre. Budynki A, F, E i H, w których realizowana jest większość zajęć na kierunku *finanse i rachunkowość*, zostały przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Wszystkie sale i laboratoria zostały dopuszczone odpowiednimi zezwoleniami do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* korzystają w procesie dydaktycznym ze sprzętu komputerowego, który udostępnia Uczelnia. Przede wszystkim są to wideoprojektory oraz

laptopy wykorzystywane w trakcie zajęć do różnego rodzaju prezentacji multimedialnych, a także prezentacji prac studenckich (np. w trakcie obron dyplomów). Prowadzone w pracowniach zajęcia laboratoryjne i projektowe np. z *technologii informatycznych, informatyzacji rachunkowości oraz komputerowego wspomagania podejmowania decyzji* wykorzystują oprogramowanie komputerowe: takie jak: Excel oraz programy finansowo-księgowe np. *Subiekt, Rachmistrz, Symfonia, Premium, Rewizor i CDN Optima*, co zapewnia studentom kontakt z praktycznymi aspektami rachunkowości.

W PWSZ w Nysie znajduje się biblioteka Uczelniana, która pełni funkcję biblioteki naukowej oraz ośrodka informacji naukowej. Biblioteka zajmuje się organizowaniem warsztatu pracy naukowej i dydaktycznej Uczelni poprzez odpowiednie gromadzenie, opracowanie i udostępnianie literatury naukowej i dydaktycznej oraz działalność informacyjną, umożliwiającą jak najszerze wykorzystanie księgozbioru Biblioteki. W ten sposób stwarza warunki do przygotowania studenta do zajęć oraz pracy badawczej na etapie pisania pracy licencjackiej. Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej gromadzi: książki i czasopisma (drukowane i w wersji elektronicznej) polskie i zagraniczne oraz zbiory specjalne. Zakres tematyczny księgozbioru stanowi literatura naukowa i fachowa związana z kierunkami kształcenia Uczelni. Księgozbiór Biblioteki liczący 35 475 woluminów druków zwartych i 1189 jednostek zbiorów specjalnych można uznać za obszerny. Dla potrzeb kierunku *finanse i rachunkowość* zakupiono 3 635 tytułów książek. Czytelnia oferuje 180 tytułów czasopism drukowanych polskich i zagranicznych dla wszystkich kierunków studiów, w tym dla potrzeb kierunku *finanse i rachunkowość*. W prenumeracie bieżącej znajdują się Bank i Kredyt od 2005 r., Ekonomia i Organizacja Przedsiębiorstwa od 2003 r., Ekonomista od 2005 r. Finanse: czasopismo Komitetu Nauk o Finansach PAN od 2009 r., International Journal of Theoretical and Applied Finance od 2007 r., Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie od 2007 r., Rachunkowość od 2007 r., Bank od 2004 r. do 2007 r. i wiele innych. W ramach wypożyczalni międzybibliotecznej biblioteka współpracowała z 12 bibliotekami w kraju. Bibliotek oferuje dostęp do płatnych czasopism i książek ogólnie akademickich w wersji elektronicznej (głównie z bazy ProQuest) oraz bezpłatnych źródeł elektronicznych zgromadzonych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki. Od stycznia 2012 r. PWSZ w Nysie bierze udział w ogólnopolskim programie „**Bankowość * Finanse * Samorząd – Wiedza on-line**”, organizowanym przez Związek Banków Polskich i Wydawnictwo Centrum Prawa Bankowego i Informacji. Program zapewnia studentom oraz nauczycielom akademickim **bezpłatny dostęp** do elektronicznych wersji 5 tytułów czasopism o tematyce: **bankowość, finanse, administracja samorządowa** (wydania bieżące oraz wieloletnie archiwum). W 2012 roku rozpoczęto udostępnianie bazy prac dyplomowych studentów. Baza jest udostępniana na 2 komputerach w bibliotece. Zbiory powiększane są na bieżąco o nowe skrypty, podręczniki, książki oraz inne materiały biblioteczne, pozyskiwane drogą kupna, wymiany i darowizn. W 2013 r. biblioteka przeznaczyła na zakup materiałów bibliotecznych 66,6 tys. zł oraz płatny dostęp do baz danych 19,5 tys. zł. Należy podkreślić dużą troskę władz Uczelni o utrzymanie biblioteki na właściwym poziomie, a także ogromne zaangażowanie kierownictwa biblioteki w zakresie jej stałego unowocześniania. Na uznanie zasługuje także polityka informacyjna biblioteki za pomocą środków komunikacji bezpośredniej oraz zdalnej, w tym na portalach społecznościowych. W 2013 roku przeprowadzono szereg akcji promujących zwiększenie efektywności wykorzystania baz elektronicznych, zarówno baz w dostępie testowym jak i baz, za które płaci Uczelnia. Biblioteka współpracuje również z Oficyną Wydawniczą PWSZ w Nysie, reklamując przekazane jej nowości wydawnicze. W 2010r. nastąpiła zmiana systemu bibliotecznego SOWA1 na SOWA2/MARC21. Po wdrożeniu nowego systemu, udostępniono w Internecie nowy, zaawansowany katalog, z opisem bibliograficznym wszystkich rodzajów zbiorów, prezentowanym również w formacie MARC21. Od 2011 roku, dodatkowo, oprócz skanów okładek wszystkich opracowywanych zbiorów, umieszczane są w

katalogu obok poszczególnych pozycji, również skany lub pliki PDF zawierające spisy treści oraz streszczenia. Biblioteka wciąż rozszerza ofertę usług świadczonych na rzecz studentów i pracowników. Uczelnia od marca 2013 r. **posiada System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001:2009**. Biblioteka spełniając obowiązujące procedury, dba o ciągłe podwyższanie standardów obsługi swoich użytkowników.

Baza dydaktyczna Uczelni oraz zbiory i działania biblioteki zapewniają realizację efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*.

Studenci wysoko ocenili infrastrukturę Jednostki, wskazując ją jako jeden z głównych atutów Uczelni. W opinii studentów wizytowanego kierunku Jednostka dysponuje nowoczesnym sprzętem wspierającym proces kształcenia, budynki są blisko siebie, w dobrym stanie technicznym. Podobnie studenci zadowoleni są z biblioteki i jej księgozbioru. Biblioteka poza dużym księgozbiorem oferuje studentom szkolenia biblioteczne na różnym poziomie zaawansowania, prowadzi akcje promocyjne oraz regularnie bada poziom satysfakcji studentów z jej usług za pomocą sond internetowych. Studenci jednocześnie wskazują istotny problem, którym jest hałas pochodzący z zajęć odbywanych w ramach Instytutu Jazzu. Są to opinie zweryfikowane przez Zespół Oceniający – hałas ten był obecny również podczas wizytacji i może być istotnym problemem szczególnie podczas zajęć wymagających koncentracji i obliczeń.

Praktyki zawodowe na kierunku *finanse i rachunkowość* odbywały się m.in. w firmach: Bank Zachodni WBK w Głucholazach, Przedsiębiorstwo Usługowo-Konsultingowe „CERBER” B.D. w Brzegu, ING Bank Śląski-oddział w Nysie, Spółdzielnia Mieszkaniowa Łambinowice, P.H.U. ‘DEXTER’, Biuro rachunkowe w Grodkowie, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa „Silesia-Centrum” w Bytomiu, Fabryka Armatury Przemysłowej „WAKMET” w Bodzanowie, Urząd Gminy w Kamienniku, Urząd Miejski w Nysie, Otmuchowie i Kluczborku, Banki Spółdzielcze w Otmuchowie, Namysłowie, Głucholazach, Wodzisławiu i Kędzierzynie-Koźlu, Spółdzielnia Handlowo-Usługowa w Głucholazach, Starostwo Powiatowe w Nysie, Bank Ochrony Środowiska w Opolu, PZU Życie w Katowicach, Urząd Gminy Pakosławice, Urząd Skarbowy w Nysie i Strzelcach Opolskich, Biuro Rachunkowe „KAROLINA” w Tułowicach, Biuro Usług Księgowych w Grodkowie, Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „ALSECCO” w Nysie. Dobór miejsc praktyk należy ocenić jako prawidłowy i zapewniający realizację zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Uczelnia kształciła dotąd studentów z kierunku *finanse i rachunkowość* w profilu ogólnoakademickim zatem, żadne zajęcia praktyczne na tym kierunku nie były wymagane. Rozpoczęcie w roku akademickim 2014/15 kształcenia na profilu praktycznym wymaga od Uczelni dostosowania części zajęć do tegoż profilu od 01 października 2015 r. Jest na to realna szansa ponieważ w ciągu trzech lat od roku 2011 do roku 2013 studenci zrealizowali 6 prac licencjackich, które powstały na zamówienie interesariuszy zewnętrznych. Dotyczyły one m.in.: *Wyceny wartości przedsiębiorstwa z zastosowaniem analizy fundamentalnej na przykładzie spółki Bioton S.A.*, *Ocena ogólnej sytuacji przedsiębiorstwa metodą analizy finansowej na przykładzie PPH PRO-AGRA*; *Czynniki wpływające na sprzedaż w branży okiennej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na przykładzie zakładu produkcyjno-handlowo-usługowego ALSECCO*. Uczelnia ma ponadto zawarte liczne umowy z firmami na praktyki studenckie (przykładowo: Atka-ceramika i łazienka; Metro-Plast; Bitcomputer; Biuro Rachunkowo-Usługowe BENIGNUS; Biuro Rachunkowe Barbara Marciniak; Simpla; Kancelaria Doradztwa Podatkowego TAX, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu).

Zespół Oceniający PKA omówił problem kształcenia praktycznego podczas spotkania z pracodawcami. Uczestniczyli w nim przedstawiciele ośmiu pracodawców. Wskazali oni, że zaawansowanie przygotowań do kształcenia praktycznego należy ocenić pozytywnie.

Przedstawiciel biura rachunkowego wskazał na potrzebę uwzględnienia w profilu przyszłego absolwenta umiejętności wykorzystywania programów komputerowych jakimi posługują się biura w praktyce oraz na takie kompetencje, jak samodzielność i konkretność działania. Wskazano także, że absolwent powinien w większym stopniu umieć samodzielnie czytać akty prawne z zakresu finansów. Pracodawcy podkreślili, że absolwenci PWSZ są dobrze przygotowani do zapotrzebowania rynku pracy w zakresie rachunkowości czy bankowości. Potrafią pracować w zespole.

Niestety studenci krytycznie oceniają prawidłowość doboru miejsc odbywania praktyk zawodowych, których poszukują sami z różnymi efektami. W wyniku tego, że studenci odbywają praktyki w bardzo wielu różnych podmiotach, konieczna jest kontrola Jednostki i obiektywna ocena bazy infrastrukturalnej praktykodawców (dotychczas ta ocena była utrudniona, a opinie studentów zróżnicowane).

Baza dydaktyczna PWSZ w Nysie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zawiera ona podjazdy, windy i inne udogodnienia. Na szczególną uwagę zasługują działania dostosowawcze podejmowane w celu ułatwienia dostępu do zasobów bibliotecznych. Działania podejmowane w celu znoszenia barier w dostępie do biblioteki dla osób o różnej formie niepełnosprawności obejmują: **udogodnienia architektoniczne** (podjazd przed głównym wejściem do budynku, winda pozwalająca osobom mającym problemy z poruszaniem się wjazd na III piętro, toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku), toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku), **udogodnienia w bibliotece** (łada biblioteczna w czytelni ze specjalnie obniżonym blatem dla osób mających problemy z poruszaniem się, podpórki do książek na stolikach w czytelni ułatwiające korzystanie ze zbiorów), **oprogramowanie ułatwiające korzystanie ze strony WWW biblioteki dla osób niewidomych** (opcja zmiany kontrastu na stronie WWW biblioteki, możliwość zmiany wielkości czcionki, usługa umożliwiająca wszystkim osobom odwiedzającym stronę internetową odsłuchiwanie treści znajdujących się na stronie).

Infrastruktura Jednostki jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednakże istnieją pewne problemy w obrębie właściwego korzystania z tej infrastruktury. Osoby ograniczone ruchowo skorzystać mogą z podjazdu, wind oraz toalety dla niepełnosprawnych. Pracownicy biblioteki oraz czytelni również uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych, dostrzegając także te drobne bariery (np. wysoka łada) i podejmując z własnej inicjatywy aktywne działania na rzecz ich likwidacji. Studenci niepełnosprawni nie mają dostępu do sprzętu ułatwiającego korzystanie z komputerów i innych zasobów bibliotecznych poza podpórkami na książki. W opinii przedstawicieli Uczelni wynika to z faktu, że dotąd nie było takiego zapotrzebowania.

W opinii studentów Jednostka nie spełnia wszystkich standardów dostosowania do niepełnosprawnych. Podstawowym problemem jest dostęp do toalety, która może być otwarta wyłącznie kluczem dostępnym w portierni. Osoba niepełnosprawna musi zjechać windą do portierni, uzyskać klucz, skorzystać z toalety, a następnie oddać klucz do portierni i dostać się na zajęcia, co zwykle jest nieosiągalne podczas dziesięciominutowej przerwy. Zdaniem studentów sanitariaty nie są w pełni dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich ze względu na nieodpowiednią wysokość. Toaleta ta służy też pracownikom Biura Karier jako miejsce do mycia i przechowywania naczyń, co jest odbierane przez studentów jako umniejszanie ich pozycji na Uczelni. Największym problemem jest w opinii studentów przesuwanie zajęć do sal w innych budynkach (np. do bud. H), które nie tylko są zbyt oddalone, ale też pojawiają się przeszkody z dotarciem do nich w okresie zimowym, są też wyposażone w niesprawne windy. Uwagi te nie są przekazywane władzom Uczelni, gdyż studenci są przekonani, że nic to nie zmieni. Do opieki nad osobami niepełnosprawnymi wydelegowany jest jeden pracownik Uczelni, który, pomimo pozytywnej oceny jego pracy przez studentów, nie jest w stanie dokonać tych zmian.

W trakcie poprzedniej wizytacji w odniesieniu do tego kryterium nie sformulowano istotnych zastrzeżeń.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza dydaktyczna PWSZ w Nysie – warunki lokalowe, wyposażenie sal, jak i zasoby biblioteki stwarzają właściwe warunki do pełnej realizacji efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* na profilu ogólnoakademickim. Przygotowanie do kształcenia na profilu praktycznym również można ocenić pozytywnie, przy czym wskazane jest uwzględnienie uwag sformułowanych przez pracodawców, położenie większego nacisku na kształtowanie kompetencji, zajęcia praktyczne oraz realizację projektów dyplomowych we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Uczelnia jest w zasadzie przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych o różnym charakterze niepełnosprawności. Należy jednak zauważyć istotne problemy ograniczające możliwości korzystania z tej bazy, w tym szczególnie w odniesieniu do osób niepełnosprawnych ruchowo.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Działalność naukowa nie jest obligatoryjna dla pracowników Instytutu, ponieważ są oni zatrudnieni na stanowiskach dydaktycznych. Trzeba jednak zaznaczyć, że pracownicy prowadzą działalność naukową. Praca badawcza i rozwojowa prowadzona przez profesorów i wykładowców, a także asystentów znajduje potwierdzenie w publikacjach. Instytutu Finansów PWSZ w Nysie podejmuje tematy badawcze, np. na rok 2014 przyjęto zadanie: *Dynamiczne kształtowanie struktury finansowej przedsiębiorstw z uwzględnieniem ryzyka*, zaś na rok 2015 dodatkowo przyjęto zadanie: *Sposoby podejmowania optymalnych decyzji w finansach – teoria gier i teoria decyzji*. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Uczelnia w roku 2013 otrzymała kategorię naukową B w zakresie *nauk społecznych*. PWSZ w Nysie dostała dodatkowe środki finansowe na działalność naukową i badawczą, co w sposób wymierny przekłada się na jeszcze lepszą jakość kształcenia. Dodatkowo poszerza to możliwości współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym regionu.

ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - nie oceniano

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady przyjęć na studia reguluje Pismo Okólne 7/2013 Rektora PWSZ w Nysie z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie ustalenia warunków i trybu rekrutacji na studia w PWSZ w Nysie w roku akademickim 2014/2015. Dla kandydatów na studia stacjonarne na kierunku *finanse i rachunkowość* przewiduje się konkurs świadectw. Dla kandydatów na studia niestacjonarne przewiduje się przyjęcia kandydatów na podstawie złożenia wymaganych dokumentów, jednakże w przypadku, gdy liczba kandydatów będzie większa od liczby miejsc, podstawą przyjęcia kandydata jest miejsce, jakie zajmuje w rankingu kandydatów, przy czym wynik umiejscawiający kandydata na liście rankingowej jest średnią arytmetyczną punktów

uzyskanych z poszczególnych przedmiotów. Decyzję o przyjęciu na studia podejmuje Instytutowa Komisja Rekrutacyjna, która sporządza listę kandydatów przyjętych na studia. O kolejności na liście, stanowiącej ranking kandydatów, decyduje liczba punktów uzyskanych w trakcie postępowania kwalifikacyjnego. Limit przyjęć kandydatów na kierunek *finanse i rachunkowość* wynosi 110 kandydatów (70 na studiach stacjonarnych, i 40 na studiach niestacjonarnych).

W Dokumentach znajdują się szczegółowe, standardowe kryteria i zasady przyjęć na studia. Wskazuje się także zasady przyjmowania kandydatów, którzy ukończyli szkołę średnią dającą uprawnienia matury międzynarodowej (IB) lub zagraniczną szkołę średnią, kandydatów będących laureatami i finalistami olimpiad stopnia centralnego. Zasady przyjęć na kierunek *finanse i rachunkowość* nie zawierają zapisów dyskryminujących.

W opinii studentów przyjęte przez Jednostkę zasady rekrutacji zorientowane są na przyjęcie maksymalnej liczby kandydatów, których późniejszy odsiew następuje na dalszych etapach kształcenia. Studenci uznają, że jest to rozwiązanie korzystne, pozwalające studiować tym, którzy są realnie zainteresowani kierunkiem *finanse i rachunkowość*. Należy zauważyć, że konsekwencją takiego działania jest przyjmowanie na studia kandydatów o bardzo zróżnicowanym poziomie przygotowania teoretycznego do zajęć. Stąd absolwenci liceów ogólnokształcących czują się często pokrzywdzeni, kiedy prowadzący zajęcia zakłada, że treści opanowane przez absolwentów liceum ekonomicznego są znane wszystkim studentom. Zgłaszanie takich sytuacji w opinii studentów niewiele daje, gdyż prowadzący mają mało czasu na zrealizowanie materiału i ignorują ten fakt. Niektórzy studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wskazali, że nie odnajdują się w tematyce wykładu już po pierwszych piętnastu minutach. Rekomenduje się dostosowanie zasad rekrutacji w sposób uwzględniający duże zróżnicowanie kandydatów albo uwzględnienie znacznych różnic w wykształceniu studentów w dalszych etapach kształcenia np. poprzez wprowadzenie zajęć wyrównawczych. W opinii studentów sposób rekrutacji nie pozwala na dobór właściwych kandydatów do studiowania, co wynika z otwartego jej charakteru. Rekrutację zastępuje stosunkowo wysoka w opinii studentów skala odsiewu, która dotyczy przede wszystkim studentów nieosiągających zakładanych efektów kształcenia. Studenci oceniają to rozwiązanie jako korzystne, pozwalające na uruchomienie studiów nawet przy niewielkiej liczbie kandydatów.

7.2)

Studenci pozytywnie oceniają zasady określania nakładu pracy oraz czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Krytyczne uwagi większości studentów odnoszą się jednak do przedmiotów z zakresu matematyki i rachunkowości, odbywanych na trzecim roku studiów, które w opinii studentów realizowane są zbyt szczegółowo, wymagania są wygórowane, a nakład pracy studenta nie jest realnie oszacowany (liczba godzin pracy jest zbyt nisko wyceniona). Powoduje to często konieczność wielokrotnego przystępowania do egzaminu. Jednocześnie część studentów dobrze ocenia przygotowanie merytoryczne w ramach tych przedmiotów, które powoduje późniejszą łatwość na drugim stopniu studiów w innej Uczelni i możliwość uzyskania stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Należy jednak zauważyć, że studenci jednogłośnie krytycznie oceniają dominację treści rachunkowo – matematycznych w procesie kształcenia oraz ich niewłaściwe dostosowania do możliwości studentów na trzecim roku studiów pierwszego stopnia. Studenci wizytowanego kierunku nie są przekonani, że mogą mieć znaczący wpływ na program studiów, nie wiedzą też, że opinia taka przygotowująca była przez ich przedstawicieli w samorządzie.

Zaliczenia przeprowadzane są w różnej formie: egzaminów, testów, zaliczeń, ćwiczeń praktycznych, prezentacji itd., sprawdzając zarówno wiedzę, umiejętności, natomiast

kompetencje społeczne studentów sprawdzane są przez formy pracy studentów na zajęciach, w tym poprzez pracę w grupach.

Prowadzący określają kryteria odpowiadające treściom przedmiotów oraz oceniają wiedzę i umiejętności.

W opinii studentów system oceny osiągnięć jest co do zasady przejrzysty i sprawiedliwy, pozwalając na rzetelną weryfikację osiągniętych efektów kształcenia. Jednocześnie jednak wielu studentów zgłosiło liczne zastrzeżenia, przede wszystkim co do sposobu weryfikacji wiedzy na przedmiotach rachunkowo – matematycznych na ostatnim roku kształcenia. Choć opinie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie były jednoznaczne, to zdecydowana większość studentów potwierdziła istnienie naruszeń poprzez:

- różnicowanie wymagań wobec różnych grup studentów wyodrębnianych na podstawie różnych kryteriów, lecz przede wszystkim na podstawie ocen z poprzednich etapów kształcenia,
- przeprowadzanie wielokrotnych egzaminów, w tym egzaminów poza terenem Uczelni w godzinach wieczorno – nocnych bez uzgodnienia ze studentami lub władzami,
- brak wyczerpującej informacji zwrotnej co do popełnianych w pracach błędów.

Niewielka grupa studentów silniej niż pozostali studenci podkreśliła podczas wizytacji problem różnicowania wymagań. Według relacji tych studentów dzieli się ich wstępnie na jednym z przedmiotów na dwie grupy (lepszą oraz gorszą), prowadzący ma również wyraźnie bardziej przyjazne podejście do osób z tytułem inżyniera lub prowadzących działalność gospodarczą. Choć trudno zweryfikować wszystkie te informacje, bardzo niepokojący jest fakt, że studenci czują silną obawę przed wyrażaniem tych opinii władzom Instytutu.

Studenci nie mają zapewnionego poczucia anonimowości w trakcie wypełniania ankiet, ponadto nie widzą żadnych efektów kierowania skarg dotyczących konkretnych prowadzących. W opinii wielu studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym głównym problemem wizytowanej Jednostki jest brak sprawnie funkcjonującego systemu pozwalającego weryfikować i doskonalić pracę kadry akademickiej, która, choć dobrze przygotowana merytorycznie, ma w opinii studentów wyraźne braki umiejętności dydaktycznych. Ponadto, zawyżone wymagania z przedmiotów matematyczno-rachunkowych są w opinii studentów czynnikiem, który spowodował brak wystarczającej liczby kandydatów.

7.3)

Wymiana studentów kierunku *finanse i rachunkowość* została zapewniona poprzez udział Uczelni w programie Erasmus. Program ten zapewnia kontakt z Uczelniami partnerskimi, które kształcą na podobnych kierunkach. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość kontynuowania nauki w kilkunastu Uczelniach europejskich z takich państw jak: Włochy, Malta, Bułgaria, Turcja, Czechy, Portugalia, Chorwacja, Irlandia czy Holandia. Stwarza to możliwości zarówno odbywania zajęć dydaktycznych i praktyk zawodowych w ramach mobilności studenckiej jak i wymianie pracowników naukowo-dydaktycznych. Ze stworzonych możliwości studenci korzystają w ograniczonym stopniu. W latach 2010-2014 w ramach programu Erasmus *uczenie się przez całe życie* wyjechało tylko 7 studentów ocenianego kierunku zaś przyjechało do Nysy aż 18 osób. Szkoda, ponieważ z obserwacji ZO wynika, że studenci posiadają kompetencje językowe a Uczelnia oferuje średnio w roku ok 8 kursów z zakresu finansów prowadzonych w języku angielskim, zaś system punktów ECTS gwarantuje odpowiednie zaliczanie efektów kształcenia.

W ramach programu Erasmus przeważają studenci przyjeżdżający. W ostatnich latach z programu wymian korzystał jeden lub dwóch studentów ocenianego kierunku na semestr.

Studenci uzasadniają to względami osobistymi – większość z nich pracuje lub założyło rodzinę w Nysie. Opinia studentów na temat programu wymian pochodzi głównie z relacji innych studentów, w powszechnym mniemaniu jest to jednak proces przejrzysty. Procedura ubiegania się o wyjazd zagraniczny jest stosunkowo prosta, a studenci nie mają problemów z uznawalnością postępów osiągniętych na innej Uczelni. Jednostka podejmuje działania na rzecz informowania studentów o możliwościach związanych z mobilnością, przede wszystkim poprzez działania Biura Współpracy Międzynarodowej (ogłoszenia, spotkania rekrutacyjne). Studenci dobrze oceniają organizację oraz poziom lektoratów z języka obcego.

Pomimo stworzonych warunków wpływ współpracy międzynarodowej na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest jeszcze niezbyt silny. Tym niemniej Zespół Oceniający zwrócił uwagę na wysokie zaangażowanie koordynatora programu w ułatwieniu studentom udziału w wymianie międzynarodowej np. poprzez informowanie o różnicach kulturowych i zachęcanie do zdobywania doświadczenia zagranicą.

Wymiana międzynarodowa jest w Jednostce prowadzona w sposób ograniczony, przez co studenci nie są w stanie wskazać wymiernych efektów w postaci zwiększonych możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wynikających z samej wymiany.

7.4)

PWSZ w Nysie, a w szczególności Instytut Finansów zapewnia opiekę naukową i dydaktyczną studentom w procesie uczenia się. Metody i techniki kształcenia na odległość wykorzystywane są pomocniczo i w niewielkim zakresie - sprowadzają się do umieszczania materiałów dydaktycznych na platformie Moodle.

Studenci wizytowanego kierunku dobrze oceniają dostępność kadry akademickiej. Prowadzący dostępni są w godzinach swoich konsultacji, kontaktują się również ze studentami z wykorzystaniem poczty e – mail. Prowadzący udostępniają materiały w formie elektronicznej, co jest dla studentów istotnym wsparciem w procesie kształcenia.

Studenci mają możliwość korzystania z oferty Biura Karier, pośredniczącego w wyborze pracy, wspierającego studentów przy poszukiwaniu praktyki oraz prowadzącego szkolenia przygotowujące do aktywności zawodowej, np. z pisania CV. Jednostka oferuje dodatkowe kursy pozwalające na poszerzenie swoich kompetencji (np. kursy języka migowego), przy czym część z nich jest bezpłatna. Jednostka nie oferuje jednak studentom kursów wyrównawczych w ramach treści będących przedmiotem nauczania na wizytowanym kierunku. Studenci mogą skorzystać z jednej ze specjalności, deklarując swój wybór na początku studiów. Studenci są zadowoleni z dostępnych specjalności. W procesie kształcenia studentów wspierać mają również starości wybrani przez studentów oraz opiekunowie delegowani przez władze Jednostki. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym różnili się w ocenie co do poziomu zadowolenia ze wsparcia opiekunów. Studenci są zadowoleni ze wsparcia Jednostki dla koła studenckiego "Bonus".

Informacje zawarte w sylabusach przedmiotów są na ogół kompletne i przydatne studentom w procesie uczenia się. Zalecane materiały dydaktyczne są aktualne, choć niekiedy ich zakres tylko częściowo odnosi się do zakładanych efektów kształcenia. Dotyczy to np. przedmiotu *zarządzanie finansami przedsiębiorstw*, w którym główny nacisk kładziony jest na instrumenty rynku kapitałowego, dostępne tylko dla niektórych przedsiębiorstw, podczas gdy zarządzani finansami w przedsiębiorstwie ma charakter szerszy. Takie przypadki należą jednak do rzadkości. Wskazane jest także zwiększenie samodzielności pracy studenta poprzez pisanie esejów i rozwiązywanie problemów, co na profilu ogólnoakademickim gwarantowałoby przygotowanie studenta do badań naukowych w przyszłości, tj. na II stopniu

studiów, zaś na profilu praktycznym efektywne rozwiązywanie problemów. Zwracali na to uwagę także przedstawiciele pracodawców podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA.

W opinii studentów informacje zawarte w programach poszczególnych przedmiotów są przydatne, mimo, że w niektórych z nich brak jest informacji o sposobach weryfikacji efektów kształcenia. Sylabusy określają zakładane efekty kształcenia oraz literaturę niezbędną do opanowania treści programowych oraz uzupełnienia wiedzy. Sylabusy są dostępne na stronie internetowej Uczelni.

Głównym mechanizmem motywującym studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Stypendia te rozdzielane są zdaniem studentów w oparciu o sprawiedliwe i przejrzyste kryteria. W podziale środków uczestniczą studenci w ramach komisji stypendialnej. Studentom doręczane są decyzje zawierające pouczenie o możliwości odwołania. W roku akademickim 2014/2015 stypendium naukowe otrzymuje siedmiu studentów kierunku *finanse i rachunkowość*.

Jednostka oferuje studentom wszystkie formy pomocy materialnej przewidziane w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Należy zauważyć, że Uczelnia (we współpracy z miastem Nysa) poszerzyła ofertę stypendiów o dodatek mieszkaniowy (w roku akademickim 2014/2015 korzysta z niego 7 osób na wizytowanym kierunku), który przy wyborze akademika jest równoznaczny z pełnym opłaceniem jego kosztów. Jest to rozwiązanie oceniane bardzo dobrze przez studentów.

Studenci mają możliwość aktywnego działania w Kole Naukowym Bonus, w ramach którego mogą brać udział w takich wydarzeniach, jak wyjazdy do instytucji finansowych w Warszawie, organizacja wykładów otwartych, konkursów dla szkół średnich oraz współorganizacji wydarzeń kulturalno-naukowych wraz z samorządem czy Uczelnią. Koło działa bardzo intensywnie, angażując studentów wizytowanego kierunku. Uczelnia wspiera finansowo działalność Koła.

Studenci mają też możliwość angażowania się w prace samorządu studenckiego. Samorząd zorganizował się stosunkowo niedawno i obecnie osoby aktywnie w nim działające to studenci pierwszego roku, nie mające żadnego kontaktu z osobami poprzednio zaangażowanymi w prace samorządu. Jest to zjawisko negatywne, zwłaszcza w sytuacji, iż samorząd nie dysponuje również żadną archiwalną dokumentacją poza niezbędnymi dokumentami księgowymi (faktury, rozliczenia). Władze Uczelni nie znały tego problemu. Uczelnia wspiera działania samorządu, udostępniając biuro, niezbędne materiały, sprzęt oraz środki na organizowane projekty. Jednostka stara się angażować studentów w prace różnych organów, co objawia się włączeniem studentów w prace Konwentu PWSZ oraz doraźnej komisji senackiej ds. opracowania zmian w *Regulaminie Studiów*. Przedstawiciele samorządu nie są bezpośrednio włączeni do procesu ankietyzacji i nie mają pełnej wiedzy na temat tego, kto reprezentuje studentów kierunku *finanse i rachunkowość* w *Komisji ds. zapewniania jakości kształcenia*. Osoby zaangażowane w prace samorządu nie mają kontaktu ze studentami wizytowanego kierunku, a brak wymiany informacji skutkuje niepożądanymi efektami, takimi jak np. brak wiedzy na temat krytycznych uwag studentów co do planu i programu studiów.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili ogólne zadowolenie z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i socjalnej. Jako atut Jednostki studenci wymieniają wysoki poziom kadry prowadzącej zajęcia. Szereg zastrzeżeń budzi jednak brak efektywnego systemu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków. Studenci mają zróżnicowane opinie o tym co chcieliby w takich wnioskach postulować, choć są kwestie, w których studenci wypowiadają się jednogłośnie. Głównym problemem jest dla studentów brak poczucia

wpływu na proces kształcenia, ocenę dydaktyczną kadry akademickiej i ocenę pracy administracji Jednostki. Ankietyzacja nie tylko w opinii studentów nie odnosi efektów, ale prowadzona jest w sposób, który nie pozwala na pełne poczucie anonimowości (część studentów twierdzi, że prowadzący zajęcia sami stwierdzają, że ankiety nie mają żadnego znaczenia, a ponadto mogą po charakterze pisma zidentyfikować osobę wypełniającą ankietę). Pomimo więc tego, że Jednostka przygotowała ankiety w sposób poprawny, dając studentom możliwość wypowiedzenia się zarówno na temat prowadzącego, przedmiotu (co semestr) oraz infrastruktury dydaktycznej i administracji Jednostki (ankietyzacja badająca poziom satysfakcji z Uczelni prowadzona jest raz na dwa lata), system ten działa nieefektywnie.

Studenci wizytowanego kierunku mają przydzielonego opiekuna roku. W opinii części studentów nie są to osoby, do których warto się zwracać z problemami, choć pojawiły się też opinie odmienne. Zróżnicowanie opinii studentów wynika zapewne z różnego podejścia opiekunów, którzy nie są w żaden sposób oceniani przez studentów w formie ankiet czy otwartych spotkań.

Studenci bardzo dobrze oceniają pracę dziekanatu. W opinii studentów osoby tam zatrudnione są przyjazne, pomocne w załatwianiu wszystkich spraw administracyjnych. Jako niekorzystne przeciwieństwo dobrze funkcjonującego dziekanatu studenci przedstawiają Dział Praktyk, złożony w ich opinii z osób negatywnie nastawionych do studentów oraz ich problemów.

Pracownicy Instytutu przekazali Zespołowi Oceniającemu informacje potwierdzające, że regularnie odbywają się otwarte spotkania ze studentami, mogące stanowić okazję do przekazania uwag i wniosków. Według relacji pracowników w zebraniach tych biorą udział duże grupy studentów, czego nie potwierdza przedstawiona dokumentacja. Przykładowo, protokół z 14 marca 2014 r. ze spotkania ze studentami II roku informuje o udziale 55 studentów, przy czym listę obecności podpisało jedynie czterech studentów. Pomimo informacji o aktywnym zaangażowaniu studentów zadających liczne pytania podczas tych spotkań protokoły nie uwzględniają konkretnych wystąpień czy poglądów przedstawionych przez studentów, co poddaje w wątpliwość, czy spotkania te są faktycznie polem do równoprawnego dialogu. Niezależnie od tego, jak prowadzona jest dokumentacja, na spotkaniu z Zespołem Oceniającym tylko jedna osoba ze zgromadzonych ok. sześćdziesięciu studentów potwierdziła swoją obecność na takim spotkaniu, które odbyło się w bardzo wąskim gronie. Pozostali studenci nie mieli wiedzy o tym, że takie spotkania się odbywają, pomimo iż według dokumentacji odbywają się one raz na semestr. Niezależnie od tego, jak w rzeczywistości wygląda formuła takich spotkań, na podstawie opinii studentów należy uznać, że nie jest to mechanizm pozwalający studentom na regularne, swobodne i efektywne zgłaszanie swoich uwag władzom Instytutu.

Krytyczne uwagi studentów dotyczyły przede wszystkim nielicznych, konkretnych prowadzących, braku efektywnego systemu rozpatrywania wniosków i skarg oraz zmian postulowanych w programie mających na celu ograniczenie liczby zajęć z rachunkowości. Studenci wysoko oceniają natomiast infrastrukturę dydaktyczną oraz merytoryczny poziom kadry prowadzącej zajęcia.

Podczas spotkania ze studentami ekspert studencki Zespołu Oceniającego poinformował, że *„wizyta komisji akredytacyjnej jest istotna nawet dla studentów ostatnich lat. Dzięki pozytywnym zmianom, które wywołać może raport, Uczelnia ma szansę doskonalić jakość kształcenia. Rosnący prestiż Uczelni powoduje, że dyplom uzyskany na niej zyskuje na wartości, na czym korzystają również absolwenci, kiedy pracodawcy porównują wykształcenie kandydatów do pracy będących absolwentami PWSZ z wykształceniem absolwentów innych Uczelni”*. Formułowana w ten sposób teza ma na celu zachęcenie

studentów ostatnich lat do czynnego udziału w spotkaniu z ekspertem. Podobnie pytania takie jak „dlaczego uważacie, że warto podjąć naukę na PWSZ?” lub „co spowodowało, że wybraliście akurat tę Uczelnię?” formułowane są w celu otwarcia rozmowy o zaletach i wadach studiowania w wizytowanej Jednostce. W opinii władz Uczelni, które konsultowały się ze studentami, ekspert studencki sugerował studentom obecnym na spotkaniu, że „po ukończeniu studiów na wizytowanym kierunku nie znajdą pracy”. Ekspert studencki nie zgodził się z tymi zarzutami, powołując się na przytoczone powyżej cytaty. Podczas spotkania ze studentami nie padały pytania o rynek pracy, gdyż ekspert studencki co do zasady nie monitoruje opinii studentów na ten temat i nie są to informacje potrzebne do skompletowania raportu (w tym zakresie bada się opinie absolwentów oraz pracodawców, w tym ich wpływ na proces kształcenia). Żaden ze studentów nie zgłaszał zastrzeżeń do pytań eksperta studenckiego w trakcie przebiegu spotkania – przeciwnie, duża grupa studentów pozostała jeszcze po spotkaniu, aby porozmawiać dłużej i przekazać swoje uwagi. Zapewniono władze Uczelni, że zarówno teraz, jak i w przyszłości eksperci PKA dokładać będą należytych starań, aby pytania formułowane były w sposób precyzyjny i niesugerujący odpowiedzi.

W trakcie poprzedniej oceny programowej kierunku przez PKA w roku akademickim 2008/2009 zwrócono uwagę na następujące problemy: 1) potrzeba modyfikacji harmonogramów zajęć i wyeliminowanie długich przerw między zajęciami, 2) potrzeba korekty formularza ankiety ocen nauczycieli przez studentów, 3) zachęcanie studentów do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w języku obcym, 4) modyfikacja regulaminu świadczeń dla studentów. W stosunku do zauważonych problemów w Uczelni podjęto wystarczające działania naprawcze, w tym także działania na rzecz zwiększenia międzynarodowej wymiany studentów. Aktualne formularze studenckich ocen nauczycieli akademickich i zajęć można uznać za poprawne.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Warunki rekrutacji na kierunek *finanse i rachunkowość* zostały określone w Piśmie Okólnym 7/2013 Rektora PWSZ w Nysie z dnia 24 maja 2013r. Zasady rekrutacji są standardowe – zawierają zasady przyjęć kandydatów z maturą międzynarodową oraz laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego.

Przyjęte zasady rekrutacji nie zapewniają równych szans kandydatom studiującym oceniany kierunek (wynika to z przyjmowania kandydatów po liceach ogólnokształcących i liceach o profilu ekonomicznym, bez zapewnienia możliwości zajęć wyrównawczych).

7.2) System oceny osiągnięć jest studentom znany, ale nie zawsze można oceniać, że jest on przejrzysty, ponadto nie zawiera standardowych wymagań. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, jednak w opinii studentów Jednostka powinna zapewnić lepszą standaryzację wymagań oraz obiektywizm formułowania ocen przez konkretnych prowadzących.

7.3) Wymiana studentów kierunku *finanse i rachunkowość* została zapewniona poprzez udział Uczelni w programie Erasmus. Z możliwości tych studentów ocenianego kierunku korzystają w ograniczonym stopniu (w latach 2010-2014 wyjechało tylko 7 studentów). System punktów ECTS gwarantuje odpowiednie zaliczanie efektów kształcenia. Zespół Oceniający zwrócił uwagę na wysokie zaangażowanie koordynatora programu w ułatwieniu studentom udziału w wymianie międzynarodowej.

Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

7.4) PWSZ w Nysie zapewnia opiekę naukową i dydaktyczną studentom w procesie uczenia się. Metody i techniki kształcenia na odległość wykorzystywane są pomocniczo i w niewielkim zakresie. Informacje zawarte w sylabusach przedmiotów są na ogół kompletne i przydatne studentom w procesie uczenia się. Zastrzeżenia budzą informacje o wymaganiach w stosunku do praktyk zawodowych. Wskazane jest zwiększenie samodzielności pracy studenta poprzez pisanie esejów i rozwiązywanie problemów, co na profilu ogólnoakademickim gwarantowałoby przygotowanie studenta do analiz naukowych na studiach magisterskich, a na profilu praktycznym zapewniło większe umiejętności efektywnego rozwiązywania problemów.

System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej w sposób częściowy sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia został w Uczelni wprowadzony w roku akademickim 2008/2009 (Pismo okólna 1/2009 Rektora PWSZ w Nysie z dnia 13 marca 2009 w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSZ w Nysie). System ten był w kolejnych latach modyfikowany i uzupełniany w drodze wielu uchwał, np. Uchwała Senatu Nr 76/2010/2011 z dnia 9 września 2011r. w sprawie wprowadzenia zmodyfikowanego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w PWSZ w Nysie, uchwała Senatu Nr 16/2011/2012 z dnia 13 stycznia 2012 r., uchwała Senatu Nr 37/2011/2012 z dnia 30 marca 2012 r., uchwała Senatu Nr 74/2011/2012 z dnia 27 lipca 2012 r., uchwała Senatu Nr 3/2012/2013 z dnia 16 listopada 2012 r. oraz uchwała Senatu Nr 16/2012/2013 z dnia 18 stycznia 2013 r. Celami Uczelnianego systemu jest: stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia, podniesienie rangi pracy dydaktycznej, upowszechnianie informacji na temat jakości kształcenia studentów i poziomu wykształcenia absolwentów PWSZ Nysie. W ramach Systemu ewaluacji podlegają obszary dotyczące: programu kształcenia, realizacji procesu kształcenia, warunki realizacji procesu kształcenia, wyniki kształcenia, osiągnięcia dydaktyczne i naukowe.

Za koordynację i realizację kierunku *finanse i rachunkowość* odpowiada Instytut Finansów, który nie jest jednostką podstawową. Tworzenie programów kształcenia i matryce efektów kształcenia przygotowane w Instytucie są kierowane we wnioskach do Rektora i Senatu PWSZ w Nysie. Zasady zapewnienia jakości kształcenia na kierunku są zgodne z aktualnie obowiązującym Uczelnianym systemem jakości kształcenia.

Organem funkcjonującym w ramach Systemu poziomie Uczelni jest Uczelniana Komisja do Spraw Jakości Kształcenia. Posiedzenia Uczelnianej Komisji odbywają się, co najmniej dwa razy w roku. Uczelniana Komisja ds. Jakości pełni rolę organu konsultacyjno-doradczego w zakresie technik, metod i procedur zapewniających jakość kształcenia oraz sprawuje nadzór nad jakością kształcenia. Przygotowuje ona coroczny raport na temat jakości kształcenia w Uczelni na podstawie informacji przekazanych przez dyrektorów instytutu oraz Kanclerza. Na podstawie wyników z raportu Komisja wskazuje ewentualne uchybienia i wyznacza termin ich usunięcia Dyrektorom Instytutów.

W Instytucie Finansów w roku akademickim 2012/2013 została powołana przez Dyrektora Instytutu Komisja ds. Jakości Kształcenia. Jak wynika z uzyskanych informacji w skład tej Komisji wchodzi pracownicy dydaktyczni, nie ma natomiast w składzie przedstawiciela studentów. Komisja sprawuje nadzór nad jakością kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*.

Dyrektor Instytutu przy współpracy z Instytutową Komisją ds. Jakości Kształcenia przynajmniej raz w roku zwołuje zebranie pracowników poświęcone zagadnieniom doskonalenia jakości kształcenia na koordynowanym kierunku studiów wykorzystując w tym zakresie informacje zgromadzone w ramach WSZJK.

W zebraniu tym biorą także udział przedstawiciele studentów (według informacji przekazanych przez pracowników podczas wizytacji, natomiast jak wynika z lakonicznych protokołów spotkań Komisji ds. Jakości Kształcenia w Instytucie Finansów z dnia 16.11.2012 i 15.11.2013 w spotkaniach tych nie uczestniczyli studenci).

Dyrektor Instytutu w terminie do 30 listopada każdego roku przekazuje Przewodniczącemu Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (prorektorowi ds. dydaktyki) sprawozdanie z działań podjętych w Instytucie w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wraz z zaktualizowaną dokumentacją procesu kształcenia. Formalnie założone efekty kształcenia mogą być weryfikowane zgodnie ze specyfiką kierunku.

WSZJK w Uczelni wykorzystuje różne narzędzia oddziaływania na podnoszenie jakości kształcenia w ramach kierunku *finanse i rachunkowość*. Są to: ocena zajęć przez studentów, hospitacje, ankietyzację absolwentów, a także przeglądy programów przez Instytutową Komisję ds. jakości Kształcenia oraz działania Instytutowej Komisji ds. Weryfikacji Efektów Kształcenia. Kwestionariusz Ankiety – ocena zajęć dydaktycznych – zawiera w sumie osiem pytań dotyczących wykładu oraz trzy dodatkowe w odniesieniu do ćwiczeń i seminariów. Kwestionariusz zapewnia formalnie możliwości zapisu uwag. Ankieta przeprowadzana w wersji papierowej tworzy wystarczające możliwości oceny prowadzącego (studenci mają jednak wątpliwości co do anonimowości). Udostępniony dokument arkusza hospitacji zajęć dydaktycznych zawiera informacje o ocenie formalnej zajęć i ocenie merytorycznej. Kwestionariusz hospitacji nie budzi zastrzeżeń. Wnioski i wyniki z hospitacji wykorzystywane są w ocenie pracy nauczycieli akademickich Uczelni. Przyjęte zasady można uznać za prawidłowe.

Ankietyzacja studentów ma na celu uzyskanie opinii studentów na temat zajęć i sposobów ich prowadzenia oraz warunków studiowania. Wzory kwestionariuszy ankiet studenckich zostały określone uchwałami Senatu Nr 28/2011/2012 oraz 29/2011/2012 z dnia 30 marca 2012 r. Ankiety dotyczące oceny zajęć są przeprowadzane na koniec każdego semestru i są anonimowe. Informacje zawarte w ankietach są statystycznie analizowane, a z wyników ankietyzacji sporządzany jest każdorazowo raport. Jak wynika z uzyskanych informacji uwagi studentów w ankietach za ostatnie dwa semestry były w większości pozytywne. Słuchacze wysoko ocenili kompetencje, a także sposób prowadzenia zajęć pod względem merytorycznym i organizacyjnym. Niestety uwagi przekazane na spotkaniu ze studentami nie w pełni potwierdzają pozytywne oceny – studenci rzeczywiście wysoko oceniają merytoryczny poziom zajęć, ale mają zastrzeżenia co do obiektywności ocen końcowych z niektórych przedmiotów.

Hospitacje mają na celu ocenę poziomu zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Hospitacje zajęć każdego pracownika są przeprowadzane nie rzadziej niż raz na dwa lata. Plan hospitacji jest przygotowywany przez Instytutową Komisję Jakości Kształcenia. Hospitacji dokonuje Dyrektor Instytutu lub nauczyciel akademicki przez niego wyznaczony. Opinia jest jednym z elementów okresowej oceny nauczycieli

akademickich. Po przeprowadzeniu hospitacji Instytutowa Komisja dokonuje analizy wyników, a następnie przygotowuje pisemny raport. Zawiera on zbiorcze zestawienie wyników wraz z opisem ewentualnych działań naprawczych. Zmodyfikowane arkusze hospitacji zajęć dydaktycznych przyjęto na posiedzeniu Senatu PWSZ w Nysie w dniu 25 lipca 2014 r. Wyniki hospitacji są przez dyrektora Instytutu przedstawiane poszczególnym pracownikom dydaktycznym. Zbiorczy raport z wynikami hospitacji przesyłany jest także do Uczelnianej Komisji do Spraw Jakości Kształcenia. Wyniki hospitacji są zamieszczane w raporcie ww. Komisji. Przeprowadzone w roku akademickim 2012/2013 hospitacje nie stwierdziły istotnych uchybień w procesie prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Proces monitorowania karier zawodowych absolwentów odbywa się przy współpracy z Biurem Karier i Badania Rynku Pracy PWSZ w Nysie, a także poprzez spotkania z absolwentami. Ankietyzacja absolwentów w niewielkim stopniu dotyczy treści zajęć. Pozwala jedynie stwierdzić, że np. zaangażowanie społeczne w trakcie studiów objęło jedynie 32% studentów, ale aż 85% z nich wybrałoby ten sam kierunek studiów.

Instytutowa Komisja ds. Weryfikacji Efektów Kształcenia przeprowadziła po semestrze zimowym roku akademickiego 2012/2013 ankiety wśród pracowników stanowiących minimum kadrowe Instytutu Finansów. Zadano pracownikom trzy pytania: 1) czy zdefiniowane efekty kształcenia odpowiadają aktualnym potrzebom, (aż 40% pracowników odpowiedziało, że tylko znacząco), 2) czy zdefiniowane efekty kształcenia są osiąganе przez studentów dzięki realizacji przyjętego programu studiów (aż 60% wskazało odpowiedź znacząco, a tylko 40% w pełni), 3) czy zaproponowane metody weryfikacji efektów kształcenia są poprawne (aż 60% odpowiedziało, że znacząco, a tylko 10% w pełni). Wyniki powinny – i możemy przyjąć, że były – być wykorzystywane do podniesienia jakości kształcenia. Należy zapewnić lepsze połączenie efektów kształcenia z aktualnymi potrzebami rynku pracy, poprawić realizację programu, a także, jak wynika z uzyskanych odpowiedzi pracowników stanowiących minimum kadrowe zapewnić bardziej wnikliwe i obiektywne metody weryfikacji efektów kształcenia. Jak wynika z opinii uzyskanych od studentów, a także z dokonanego przeglądu prac dyplomowych oraz ich recenzji skuteczność WSZJK w odniesieniu do ocenianego kierunku jest zaledwie wystarczająca. Należy efektywność i skuteczność tego systemu podnieść szczególnie w odniesieniu do praktycznego profilu kształcenia w zakresie praktyk zawodowych, weryfikacji efektów etapowych kształcenia, jakości prac dyplomowych i wdrożenia systemu antyplagiatowego.

Warto jednak zauważyć, że przeprowadzona ankietyzacja absolwentów kierunku *finanse i rachunkowość* PWSZ w Nysie z roku akademickiego 2012/2013 pokazała, że aż 87% absolwentów kierunku uważa wiedzę zdobytą na studiach za przydatną w pracy zawodowej. WSZJK poprzez Biuro Karier i badanie rynku pracy mógłby jednak wykorzystać w celu udoskonalenia programu studiów opinie pracodawców – szczególnie przez ewentualnie utworzoną Radę Biznesu dla kierunku oraz opinie przedsiębiorstw przyjmujących studentów na praktyki zawodowe.

Pozytywnie należy ocenić zasady przeprowadzania okresowych ocen pracowników Instytutu (dwuetapowa ocena, uwzględnienie osiągnięć dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych oraz podnoszenie kwalifikacji). Zasady przyznawania punktów w ocenie pracowników nie budzą wątpliwości i pozwalają podnosić jakość kadry naukowej.

Studenci i pracownicy mają dostęp do informacji o programach studiów, macierzach efektów kształcenia, wymaganiach procesu dyplomowania, a także informacji z Biura Karier. Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia sporządza corocznie sprawozdanie z podejmowanych działań. Przygotowuje informacje na temat: zmian wprowadzanych w dokumentacji procesu kształcenia, ankietyzacji studentów, hospitacji zajęć dydaktycznych,

ankietyzacji absolwentów, potencjału dydaktycznego Instytutu, oceny efektów kształcenia i innych informacji. Oprócz składania sprawozdania dyrektorowi Instytutu, sprawozdanie przekazywane jest Prorektorowi ds. studenckich i dydaktyki. Studenci teoretycznie mają możliwość zapoznania się z tymi sprawozdaniami w Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, gdzie mają swoich przedstawicieli. Wskazane jest przekazywanie tych informacji również studentom kierunku FiR w Instytucie.

8.2).

Głównym sposobem angażowania studentów w proces zapewniania jakości kształcenia jest proces ankietyzacji. Jednostka nie wykazała jednak wyraźnych efektów prowadzonej ankietyzacji, a studenci pozostają jednoznacznie przy opinii, że proces ten nie ma żadnego znaczenia dla jakości kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku w sposób formalny włączyli się w prace organów Uczelni oraz Instytutu, tj. Senatu, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Konwentu PWSZ. Przedstawiciele Jednostki nie przedstawili dokumentacji potwierdzającej faktyczne zaangażowanie studentów podczas prac tych organów. Podobnie studenci nie byli w stanie przedstawić konkretnych przejawów swojej obecności w przytoczonych strukturach, również ze względu na fakt, że członkami tych organów studenci obecni podczas wizytacji byli od niedawna. Należy wskazać, że zaangażowanie interesariuszy wewnętrznych w formalne struktury Jednostki jest zjawiskiem pozytywnym, spełnia ono jednak swój cel wyłącznie wtedy, kiedy udział ten jest realny i weryfikowalny. Oprócz podjęcia działań mających na celu szersze zaangażowanie studentów w prace organów Jednostki rekomenduje się włączenie przedstawicieli studentów w proces ankietyzacji. Obecnie studenci nie biorą w nim udziału poza biernym wypełnianiem ankiet. Studenci zgłaszali w trakcie spotkania podczas wizytacji uwagi, że mają obawy przed wyrażaniem swoich opinii na temat obserwowanych nieprawidłowości podczas weryfikacji efektów kształcenia.

Przedstawiciele studentów w samorządzie studenckim zaangażowani są w działalność Parlamentu Studentów RP. Potwierdziło to wyraźne zainteresowanie zjazdami Parlamentu oraz najbliższymi decyzjami. Należy uznać to za objaw szerokiego zainteresowania kwestiami studenckimi, które może w sposób korzystny wpłynąć na działalność Jednostki w obszarze zapewniania jakości kształcenia, jeżeli potencjał ten wykorzystany zostanie w sposób właściwy. Pracownicy dydaktyczni Instytutu Finansów uczestniczą w modyfikacjach programu kształcenia i podnoszeniu jakości dydaktyki. Instytutowa Komisja ds. Weryfikacji Efektów Kształcenia (w składzie czterech pracowników) przygotowuje ankiety dla koordynatorów modułów kształcenia. Na podstawie tych ankiet można określić prawidłowości przyjętych treści programowych oraz ocenić zbieżność efektów przedmiotowych z efektami kierunkowymi. Zaangażowanie pracowników dydaktycznych w proces podnoszenia jakości można uznać za wystarczający. Nie można jednak wyraźnie potwierdzić, że wnioski z przeprowadzanych ankiet są rzeczywiście wykorzystywane w procesie doskonalenia jakości dydaktyki.

Udział interesariuszy zewnętrznych, pracodawców w oddziaływaniu na koncepcje kształcenia nie jest formalnej zagwarantowany w Instytucie, ale jak wynikało z dyskusji podczas wizytacji ZO w Uczelni jest możliwy, a uwagi lokalnych pracodawców mogą być wykorzystywane do modyfikacji koncepcji kształcenia (jest to szczególnie pożądane dla praktycznego profilu kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość*). System WSZJK w Uczelni nie zapewnił dotychczas zwiększenia treści dotyczących możliwości kredytowania MSP przez polski system bankowy.

W trakcie poprzedniej wizytacji stwierdzono brak spójnego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Uczelnia w odpowiedzi na raport powizytacyjny (2009) wyjaśniła wiele kwestii. Można uznać, że obecnie wykorzystywany WSZJK w Nysie, po wielu modyfikacjach, został udoskonalony. Zasady stosowane w Instytucie Finansów są powiązane z rozwiązaniami Uczelnianymi i można przyjąć, że dla poziomu studiów licencjackich są kompleksowe i spójne. Niestety, wątpliwości może nadal budzić skuteczność i efektywność wykorzystywania wyników przeprowadzanych ocen studenckich a także ocen Instytutowej Komisji ds. weryfikacji efektów kształcenia do udoskonalania procesu dydaktycznego. Efektywność i skuteczność WSZJK w Nysie jest wystarczająca dla podnoszenia jakości kadry dydaktycznej ocenianego kierunku (w tym zaangażowania w badania naukowe), organizacji zajęć, infrastruktury dydaktycznej oraz funkcjonowania biblioteki. Niestety system nie zapewnił wystarczającego zaangażowania studentów w proces doskonalenia dydaktyki, a także, jak wynika z wypowiedzi studentów, nie zapewnił pełnej swobody wypowiedziania się studentów w proces obiektywizacji weryfikacji etapowych efektów kształcenia.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+/-	+	nie dotyczy	nie oceniano	+/-
umiejętności	+/-	+	+	nie dotyczy	nie oceniano	+/-
kompetencje społeczne	+	+	+	nie dotyczy	nie oceniano	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) WSZP w Nysie wypracowała strukturę zarządzania kierunkami studiów oraz dokonuje oceny efektów kształcenia. Struktura ta jest wykorzystywana w Instytucie Finansów w odniesieniu do studiów licencjackich kierunku *finanse i rachunkowość*. Wyniki ocen jakości kształcenia mogą stanowić podstawę rewizji programu studiów oraz metod realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

W Instytucie Finansów od roku akademickiego 2012/2013 działa Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, w skład której wchodzi pracownicy dydaktyczni prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku oraz Instytutowa Komisja ds. Weryfikacji Efektów Kształcenia. Działania podejmowane dla zapewnienia jakości kształcenia na kierunku FiR są wystarczające, ale niestety nie do końca skuteczne. System upowszechniania informacji i wyników monitorowania jakości procesu kształcenia powinien być udoskonalony.

Skuteczność funkcjonowania WSZJK w odniesieniu do kierunku *finanse i rachunkowość* w zakresie modyfikacji programów i treści kształcenia (wprowadzania innowacyjnych specjalności, zapewnienia odpowiednich metod weryfikacji osiągania efektów, udoskonalenia procesów dyplomowania) jest nadal ograniczona.

8.2) W procesie podnoszenia jakości kształcenia i budowy kultury jakości uczestniczą głównie pracownicy dydaktyczni kierunku *finanse i rachunkowość*, chociaż skuteczność ich działań jest trudna do zweryfikowania. Wystarczająco zaangażowanie dydaktyczne uwzględnia się w okresowej ocenie pracowników dydaktycznych. Zaangażowanie

studentów w pracach instytutowych komisji jest niewystarczające. Udział interesariuszy zewnętrznych/pracodawców w modyfikacji kierunków jest zbyt słaby, powinien być formalnie i merytorycznie zwiększony.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			
6	Prowadzenie badań naukowych		Nie oceniano			
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się			X		
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Kierunek *finanse i rachunkowość* koordynowany przez Instytut Finansów w PWSZ w Nysie, usytuowany w dziedzinie *nauki ekonomiczne* w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse* realizowany jest w profilu ogólnoakademickim, a od roku akademickiego 2014/2015 w profilu praktycznym.

Możliwości uzyskania zakładanych efektów kierunkowych przez absolwentów są zapewnione przez przyjęty i realizowany program studiów w stopniu pełnym w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego, ale w odniesieniu do profilu praktycznego w stopniu ograniczonym. Rozwój kierunku, który jest znaczącą częścią działalności dydaktycznej Uczelni wydaje się niezagrożony głównie ze względu na zaplecze dydaktyczne (zasoby biblioteki, sale komputerowe) jakość kadry dydaktycznej i wysoko ocenianą pozostałą bazę infrastruktury.

Zidentyfikowane zastrzeżenia:

1. Mimo, że koncepcja kształcenia na kierunku jest wystarczająco powiązana z misją Uczelni to program studiów można określić jako mało innowacyjny i w niewystarczającym stopniu uwzględniający efekty wiedzy i umiejętności z zakresu funkcjonowania sektora bankowego oraz kredytowania małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce.
2. Udział interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu koncepcji kształcenia jest wystarczający w sensie formalnym. Należy jednak zwiększyć możliwości oddziaływania studentów na modyfikację koncepcji kierunku i specjalności. Wskazane jest także lepsze wykorzystanie współpracy Instytutu Finansów z lokalnymi pracodawcami, którzy wyrażali

gotowość do dyskusji o programach specjalności. Wskazane jest zapewnienie możliwości wykorzystywania w procesie modyfikacji koncepcji i programów kształcenia wniosków z przeprowadzonych badań ankietowych absolwentów oraz wyników analiz Instytutowej Komisji ds. weryfikacji efektów kształcenia.

3. Kierunek FiR wyodrębniono z obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse* (te dyscypliny podano w *Raporcie samooceny* i uwzględniono przy określaniu kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) natomiast minimum kadrowe dla kierunku FiR w profilu ogólnoakademickim (takie musi być bezwzględnie spełnione w bieżącym i następnym roku akademickim) zakłada kadrę z dyscyplin: *ekonomia*, *finanse* oraz *nauki o zarządzaniu*. Wymaga to wyjaśnienia w trakcie przygotowywania odpowiedzi na raport oceny programowej kierunku do PKA.
4. Efekty kierunkowe sformułowano w sposób wystarczająco zrozumiały dla prowadzących i dla studentów. W niewystarczającym stopniu widoczne są różnice między zakładanymi efektami kształcenia dla ogólnoakademickiego i praktycznego profilu kształcenia. Dopracowania wymaga charakterystyka efektów dla praktyk studenckich a także kontrola ich przeprowadzania przez Uczelnię.
5. Pełne osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji przez studentów wymaga podjęcia działań na rzecz zaproponowania uzupełniających kursów z matematyki dla studentów pierwszego roku bądź ograniczenia treści programowych wymagających wiedzy z zakresu *matematyki* i *ekonometrii*.
6. Spójność programu kształcenia dla ogólnoakademickiego profilu jest wystarczająca, natomiast dla profilu praktycznego powinna być uzupełniona przez doprecyzowanie opisu celów i efektów obowiązkowych praktyk zawodowych.
7. Konieczne jest zwiększenie minimum kadrowego od roku akademickiego 2015/2016 o co najmniej 30% osób posiadających doświadczenie zawodowe spoza Uczelni. Zaleca się przedstawienie informacji do PKA o stosownym zwiększeniu minimum kadrowego do 31 grudnia 2015 r.
8. Należy poprawić standaryzację wymagań i obiektywizm ocen uzyskiwania efektów etapowych oraz wyeliminować zgłaszane przez studentów obawy przed formułowaniem negatywnych opinii o przebiegu zaliczeń czy egzaminów. Konieczne jest także uwzględnienie w procesie modyfikacji kierunku uwag studentów o przebiegu oraz efektach obowiązkowych praktyk zawodowych.
9. W procesie weryfikacji efektów etapowych podczas studiów wskazane jest zwiększenie samodzielności pracy studentów przez przygotowywanie esejów i rozwiązywanie konkretnych problemów.
10. Proces dyplomowania, mimo że został znacząco udoskonalony w stosunku do roku akademickiego 2007/2008 nadal wymaga dopracowania. Konieczne jest przyspieszenie prac nad wdrożeniem systemu antyplagiatowego oraz zwiększenie nadzoru promotorskiego nad przygotowywanymi pracami licencjackimi (być może pożądane byłoby utrzymanie funkcji promotora – samodzielnego pracownika naukowego oraz udział młodszego pracownika dydaktycznego, doktora, asystenta, lub praktyka prowadzącego zajęcia na praktycznym profilu kształcenia. Konieczne jest też dopracowanie zasad przygotowywania recenzji zarówno przez promotora, jak i recenzenta pracy licencjackiej. Wiele treści w formularzach recenzji udostępnionych w dokumentacji była bądź nieczytelna bądź nadmiernie lakoniczna.
11. Skuteczność wykorzystywania WSZJK w procesie modyfikacji koncepcji kształcenia i programów wymaga dopracowania, tak żeby zwiększyć możliwości wykorzystywania uwag intersariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz zapewnić reagowanie na uwagi studentów dotyczące weryfikacji osiągania etapowych efektów kształcenia oraz

wyeliminować obawy przed formułowaniem krytycznych uwag na temat obowiązkowych praktyk studenckich.

Elementy procesu dydaktycznego ocenianego kierunku godne pochwały bądź niebudzące zastrzeżeń:

1. Efekty kierunkowe są sformułowane w sposób wystarczająco zrozumiały dla prowadzących i dla studentów, dopracowania wymagają jednak matryce efektów dla praktycznego profilu kształcenia.
2. Treści programowe dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia są określone prawidłowo i można uznać je za poprawne po uzupełnieniu praktyk studenckich w praktycznym profilu kształcenia.
3. Realizowany program studiów ma dobrze określoną strukturę, a spójność programu dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia należy ocenić pozytywnie. Czas trwania studiów jest wystarczający do osiągania zakładanych efektów kształcenia. Kolejność modułów oraz przedmiotów w planie studiów jest zachowana. W praktycznym profilu kształcenia doprecyzowania wymaga opis celów i efektów obowiązkowych praktyk studenckich.
4. Minimum kadrowe jest spełnione na poziomie ogólnoakademickiego profilu kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* w PWSZ w Nysie.
5. Uczelnia prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego. Wysoko należy ocenić działania wspierające działalność naukową kadry dydaktycznej Instytutu Finansów. Mimo, że w odniesieniu do oceny programowej studiów pierwszego stopnia, ocena działalności naukowej pracowników dydaktycznych nie jest wymagana, to pozytywnie podkreślić należy zaangażowanie badawcze pracowników naukowych Instytutu i związane z tym publikacje naukowe, a także dotychczasowe i planowane doktoraty oraz habilitacje.
6. Baza dydaktyczna Uczelni – warunki lokalowe, wyposażenie sal i zasoby biblioteki stwarzają odpowiednie warunki dla realizacji efektów kształcenia na kierunku FiR w profilu ogólnoakademickim, a także wystarczające warunki dla rozpoczynającej się w bieżącym roku akademickim realizacji praktycznego profilu kształcenia.
7. System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej w sposób częściowy sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów.
8. Dostępność do informacji o koncepcji kierunku i programach kształcenia dla studentów i pracowników Uczelni jest w pełni zapewniona.

W Odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia

Tabela nr 3 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Odpowiedź Uczelni na uwagi zawarte w Raporcie z wizytacji: *Ocena programowa kierunku finanse i rachunkowość* pozwala podnieść oceny kryterium 2 oraz 8, chociaż nadal należy oczekiwać podejmowania w Uczelni działań naprawczych.

W odniesieniu do kryterium 2. *cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji* Uczelnia podkreśla, że termin wprowadzenia profilu praktycznego kształcenia w Uczelniach PWSZ jest obligatoryjny od roku 2015/2016. Zmiana wdrożona w Instytucie Finansów dla kierunku *finanse i rachunkowość* już od roku 2014/2015 wiązała się z wprowadzaniem możliwie małych zmian, natomiast podjęte działania wynikały stąd, że pracownicy Instytutu uznali profil praktyczny za bardziej pożądany dla tego kierunku. Nie zmienia to faktu, że przewiduje się, a właściwie konieczne jest dopracowanie zestawu efektów kształcenia zarówno w zakresie efektów wiedzy, jak i umiejętności i kompetencji społecznych. Uczelnia zgadza się, że dopracowana powinna być organizacja praktyk zawodowych. W okresie jednego roku należy wyjaśnić, jakie działania podjęto, żeby efekty kształcenia podczas praktyk zawodowych zostały osiągnięte. Uczelnia w wyjaśnieniu podaje, że już buduje nowe programy praktyk.

Uczelnia wyjaśnia, że rozpoczęła proces zakupu systemu antyplagiatowego konieczne jest jednak podniesienie jakości prac licencjackich i zapewnienie większego nadzoru promotorów nad ich realizacją i końcowym kształtem. Konieczne jest także zapewnienie właściwego przygotowywania recenzji tych prac tak żeby nie pojawiały się recenzje bez uwag merytorycznych albo recenzje nieczytelne.

Udoskonalenie procesu dyplomowania w stosunku do uwag z poprzedniej akredytacji programowej kierunku *finanse i rachunkowość* z 2008 r. rzeczywiście miało miejsce. Podniesienie poziomu prac dyplomowych nadal jest niewystarczające. Należy zadbać o wybór tematów prac licencjackich dostosowany do praktycznego profilu kształcenia, a tym samym wyeliminować nadmiernie ogólne tematy. Złożone wyjaśnienia pozwalają podnieść ocenę kryterium 2 z poziomu *znacząco* na *w pełni*.

Kryterium 8. *wewnętrzny system zapewnienia jakości* oceniono pierwotnie na *znacząco*. Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami Uczelni również tą ocenę zdecydowano się podnieść na *w pełni*. Warto zauważyć, że oceny poszczególnych kryteriów zawarte są w tabeli 2, a nie pierwszej, na którą powołują się osoby udzielające odpowiedzi.

Zastrzeżenia dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dotyczyły przede wszystkim uwzględnienia wyników badań studenckich oceniających jakość dydaktyki w ramach poszczególnych przedmiotów. System nie zapewnia w wystarczającym stopniu reakcji na zastrzeżenia dotyczące weryfikacji etapowych efektów kształcenia (egzaminy, zaliczenia) pojawiające się ze strony studentów podczas sesji.

Po zapoznaniu z uwagami w odpowiedzi Uczelni na raport powizytacyjny nadal konieczna wydaje się potrzeba podnoszenia skuteczności WSZJ na Wydziale w odniesieniu do kierunku *finanse i rachunkowość*.